

Hanna Pajala

”SEHÄN ON SE PÄÄASIA: TULLO KUULLUKSI JA NÄHDYKSI”

Lähidemokratian toteutuminen kunnanosan alueella

TIIVISTELMÄ

Hanna Pajala: ”Sehän on se pääasia: tuloo kuulluksi ja nähdyksi” - Lähidemokratian toteutuminen kunnanosan alueella
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Hallintotieteiden tutkinto-ohjelma
Kunta- ja aluejohtamisen opintosuunta
Toukokuu 2025

Kuntalaki (410/2015, 22§) edellyttää kuntia huolehtimaan kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Käytännössä lain huolellinen noudattaminen voi olla toisinaan haastavaa, etenkin kuntaliitostilanteessa, jossa entinen itsenäinen kunta muuttuu liitoskuntansa kunnanosaksi. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia kunnanosan lähidemokratian toteutumista, eli kunnanosan alueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tutkimuskysymyksenä toimii: miten lähidemokratia toteutuu kunnanosan alueella?

Tutkielman teoreettinen viitekehys muodostuu lähidemokratian käsitteenmäärittelystä. Käsite määritellään purkamalla lähidemokratiakäsite sen ulottuvuuksiin, eli vuorovaikutukseen, legitimitettiin, omatoimisuuteen, tunteeseen sekä institutionaalisuuteen. Tutkimus on laadullinen tutkimus. Aineisto koostuu Jalasjärvellä asuvien Kurikan kaupunginvaltuutettujen haastatteluista, jotka toteutettiin etänä. Aineisto analysoitiin käyttäen teoriaohjaavaa analyysimenetelmää, jolloin aineistosta saatiin haravoitua kaikki lähidemokratian ulottuvuuden tuntomerkit.

Tutkimuksen perusteella Jalasjärven kunnanosan lähidemokratia toteutuu melko hyvin. Etenkin luonnollinen ja runsas vuorovaikutus kuntalaisten sekä kunnanosan kuntapäätäjien ja kunnan välillä tekee lähidemokratiasta toimivan. Kunnanosan lähidemokratiaa voitaisiin kuitenkin vielä parantaa lisäämällä kuntalaisten kuulemista. Aihetta voitaisiin tutkia syvällisemmin vertailemalla kunnanosan lähidemokratian nykytilaa sen tilaan ennen kuntaliitosta, mikä lienee tosin olevan mahdotonta koska aineistoa ei kuntaliitosta edeltävältä ajalta ole. Myös määrällinen tutkimus aiheesta voisi avata uusia näkökulmia kunnanosan lähidemokratian tilaan.

Avainsanat: lähidemokratia, kunta, kunnanosa, kuntaliitos

Tämän tutkielman laatimisessa ei ole käytetty tekoälyä.

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1 TAUSTAA	1
2 TUTKIMUSTEHTÄVÄ	3
3 LÄHIDEMOKRATIAN ULOTTUVUUDET	4
3.1 Demokratia	4
3.2 Lähidemokratian ulottuvuudet	4
3.2.1 Tunne.....	5
3.2.2 Omatoimisuus	6
3.2.3 Vuorovaikutus	7
3.2.4 Institutionaalisuus	8
3.2.5 Legitimiteetti	8
3.3 Lopuksi.....	9
4 TUTKIMUKSEN METODOLOGISET VALINNAT	11
4.1 Kvalitatiivinen tutkimus tutkimusotteena	11
4.2 Tutkimuksen aineisto	11
4.3 Teoriaohjaava analyysi	13
5 ANALYYSI	15
5.1 Analyysin luokittelusta ja käsitteistä.....	15
5.2 Vuorovaikutus.....	16
5.2.1 Kuntalaisen ja kunnanosan kuntapäätäjän välinen vuorovaikutus	16
5.2.2 Kunnanosan kuntapäätäjien välinen vuorovaikutus	18
5.2.3 Koko kunnan kuntapäätäjien välillä kunnanvaltuustossa	18
5.2.4 Kunnan ja kuntalaisten välinen vuorovaikutus	21
5.3 Legitimiteetti	22
5.4 Tunne.....	23
5.5 Omatoimisuus	24
5.6 Institutionaalisuus	26
6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	28
7 LOPUKSI	33
LÄHTEET	

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1 – Analyysin tuloksena syntynyt luokittelu.....	16

1 TAUSTAA

Kuntalaissa osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista kirjoitetaan seuraavasti: “Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.” (Kuntalaki 410/2015, 22 §). Laki siis velvoittaa kuntaa huolehtimaan kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksista. Käytännössä lain huolellinen noudattaminen voi olla toisinaan haastavaa, etenkin kuntaliitostilanteessa. Tämän tutkimuksen aiheena on nimenomaan kuntaliitoksen kokeneen entisen kunnan, nykyisen kunnanosan alueen lähidemokratian toteutuminen.

Jalasjärven kunta liittyi Kurikan kaupunkiin 1.1.2016 (Kuntaliitto, 2021). Arvet kuntaliitoksesta näkyvät ja kuuluvat yhä, johtuen muun muassa kivuliaasta liitosvaiheesta. Liitosta edeltävinä vuosina Jalasjärvi muun muassa nimitettiin kriisikunnaksi (Kuntaliitto, 2021) ja kuntalaiset jännittivät, joutuisivatko he olemaan jatkossa Kurikan sijasta seinäjokisia (Leskelä, Kuntalehti, 2014). Kuntalaiset ymmärrettävästi pelkäsivät vallan keskittymistä ja karkaamista pois “omista käsistä” - eli lähidemokratiansa menettämistä. Nykyinen Kurikan kaupunki koostuu Kurikan, Jalasjärven ja Jurvan kunnanosista, joista kukin oli aikanaan itsenäinen kuntansa. Jurva liittyi Kurikkaan vuonna 2009 (Kuntaliitto, 2021).

Jalasjärvi ei suinkaan ollut kuntaliitoskipujensa kanssa yksin. Suomessa toteutui vuosien 2000–2013 välillä 85 kuntaliitosta (Koski ym., 2013, 4). Taustalla vaikuttivat muun muassa Vanhasen I hallituksen Paras-laki sekä Kataisen hallituksen vahvoihin peruskuntiin pohjautuva kuntauudistus. Kuntaliitoista käytiin niiden yleisyyden takia paljon keskustelua 2000- ja 2010 -luvuilla, myös akateemisessa maailmassa. Aihe valikoitui tutkimukseni kohteeksi johtuen osin pienestä siteestäni Kurikkaan, mutta enemmänkin Suomessa tehtyjen kuntaliitosten suuresta määrästä. Minusta oli nimittäin kiinnostavaa huomata, että vaikka kuntaliitoksia tehtiin 2000- ja 2010-luvulla paljon, ei suomalaista tutkimusta kunnanosiksi jääneiden entisten itsenäisten kuntien lähidemokratiasta ole tehty kovinkaan paljoa.

Jonkin verran aikaisempaa tutkimusta kunnanosan päätöksentekovallasta sekä osallistumismahdollisuuksista on tehty juuri 2000- sekä 2010-luvuilla, jolloin kuntaliitoksista puhuttiin paljon (esimerkiksi Tiitto, 2013; Isokivijärvi, 2013). Tutkimusta kunnanosien

lähidemokratiasta löytyy kuitenkin enemmän Ruotsista, jossa aihe puhutti paljonkin 1960–1970-luvuilla, sillä Ruotsissa toteutettiin 1960-luvun alussa merkittävä kuntauudistus (Sipponen, 2016, 88). Kettunen (2004, 25) kertoo Ruotsissa 1990-luvulla tehdystä demokratiaselvityksestä, jonka loppumietinnön mukaan ruotsalaiset kunnat pyrkivät 1980- ja 1990-luvuilla parantamaan kuntalaisten osallistumista muun muassa perustamalla kunnanosaelimiä. Suomessakin kuntalaisten osallistumismahdollisuuksista puhuttiin 1980- ja 1990-lukujen taitteessa toteutuneen vapaakuntakoikeilun takia (Ryynänen, 1989, 127).

Kunnanosaelinten perustaminen on yksi toimenpide edellä viitatuun kuntalain pykälän (410/2015, 22 §) noudattamiseksi sekä erityisesti kunnanosien lähidemokratian toteutumisesta huolehtimiseen. Oli kyseessä sitten kunnanosaelimen, eli yleisemmältä nimeltään alueellisen toimielimen, perustaminen tai jokin muu toimi, on liitoskuntien eli nykyisten kunnanosien vaikuttamismahdollisuuksista huolehtiminen erityisen tärkeää. Tällaisen nykyisen kunnanosan sekä keskuskunnan välinen etäisyys (niin kulttuurillinen kuin fyysinenkin) saattaa nimittäin olla suuri. Päätöksenteko myös siirtyy kuntalaisista kauemmas, kun kunnan oma valtuusto lakkautetaan kuntaliitoksen myötä ja entisen kunnan alueen asukkaiden asioista paljon pienempi joukko ihmisiä. Samalla liitoskunnan kunnanvaltuuston valta kasvaa, sillä se päättää aiempaa suuremman ihmisjoukon asioista.

Vaikka alueellisille toimielimille on useita eri nimiä, kuten aluelautakunta, paikallisjaosto ja aluetoimikunta, yhdistää niitä kaikkia kuitenkin yhteinen tavoite. Pihlaja & Sandberg (2012) määrittelevät alueellisen toimielimen tarkoittavan: ”Kunnan osa-alueen asioita hoitamaan asetettua toimielintä, joka toimii joko virallisena osana kuntaorganisaatiota tai epävirallisena yhteistyöelimenä kuntaorganisaation ja kunnan osa-alueen välillä” (Pihlaja & Sandberg, 2012, 21). Pihlaja & Sandberg (2012) selvittävät raportissaan vuonna 2012 suomalaisissa kunnissa toimivia alueellisia toimielimiä: millä nimellä toimielimiä kussakin kunnassa kutsutaan, ja onko toimielimellä päätös- ja/tai toimivaltaa. Tämä raportti sai minut pohtimaan: miksei Jalasjärvellä ole vastaavaa? Tämän tutkimuksen tarkoituksena on löytää vastaus paitsi kysymykseen alueellisesta toimielimestä, ennen kaikkea selvittää laajemmin kunnanosan lähidemokratian toteutumista. Mitkä tekijät vaikuttavat lähidemokratian onnistumiseen ja mitkä taas heikentävät sitä? Käytän tutkimuksessa *kaupunginosan* sijasta termiä *kunnanosa* tutkimuksen paremman yleistettävyyden ja selkeyden vuoksi.

2 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää lähidemokratian toteutumista kunnanosan alueella. Tutkimuksessa keskitytään nimenomaan sellaiseen kunnanosaan, joka oli ennen itsenäinen kunta. Tämä rajaus tuo tutkimukseen syvyyttä, sillä kunnanosan asukkaat ovat ennen kuntaliitosta tottuneet päättämään alueensa asioista itsenäisesti. Näinpä voitaneen olettaa, että kunnanosan asukkailla on suuri halu vaikuttaa alueensa asioihin, minkä takia myös lähidemokratian toteutumisen voitaneen olettaa olevan vankkaa. Näitä vaikuttamisen kohteina olevia *alueen asioita* ovat muun muassa alueen palvelut. Vaikka sote-uudistus veikin vastuun sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden järjestämisestä kunnilta hyvinvointialueille, on kunnan järjestämistä vastuulla yhä lukuisia kuntalaisten arjessa näkyviä palveluita. Tällaisia ovat esimerkiksi teknisen toimen, sivistystoimen sekä terveyden edistämisen palvelut. Muun muassa nämä palvelut ovat siis yhä kaupungin päätettävissä, ja niiden saavutettavuus eri kunnanosista käsin on yhä kunnan päätettävissä. Mikä alue saa ja mitä: missä remontoidaan uimahalli ja missä sijaitsee kunkin asuinalueen lähin koulu?

Tätä tutkimusta tehdessä vastaan ei tullut aikaisempaa tutkimusta, joka olisi käsitellyt kuntaliitoksen kokeneen entisen kunnan alueen (eli nykyisen kunnanosan) lähidemokratian toteutumista. Tämä tutkimus siis täyttää tutkimusaukkoa ainakin lähidemokratia-ilmion osalta. Koen tämän tutkimusaukon täyttämisen tärkeäksi, sillä tämä tutkimus voi auttaa huomaamaan demokratiavajetta kunnanosan lähidemokratian toteutumisessa. Toivon tämän tutkimuksen tuovan tämän mahdollisen demokratiavajeen näkyviin. Vajeen mahdollisesti paljastuessa toivon kyseenomaisen kunnan toimivan asian ratkaisemiseksi eli parantavan kunnanosan lähidemokratiaa.

Lähestyn tutkimustehtävää seuraavalla tutkimuskysymyksellä: *miten lähidemokratia toteutuu kunnanosan alueella?*

Tutkimuksessa keskitytään kyseiseltä alueelta kotoisin olevien, nykyisessä liitoskunnan kuntapolitiikassa mukana oleviin luottamushenkilöihin. Heihin viitataan tutkimuskysymyksissä *kyseenomaisilla kuntapäätäjillä*. Tutkimuksen pääasiallisena aineistona toimii kunnallispolitiikassa mukana olevien (kunnanvaltuustossa kaudella 2021–2025 istuvien) haastatteluista saatava aineisto.

3 LÄHIDEMOKRATIAN ULOTTUVUUDET

Teoreettinen viitekehys muodostaa tutkimukselle kehyksen, jonka kautta tutkimusongelmaa lähestytään, sekä myöhemmin aineistoa analysoidessa analysoidaan. Tässä luvussa pureudutaan tutkimuksen keskiössä olevaan lähidemokratian käsitteeseen.

3.1 Demokratia

Demokratia-sanan etymologia on kreikan kielen sanoissa ”demos”, joka tarkoittaa tavallista kansaa, sekä ”kratos”, joka puolestaan merkitsee valtaa tai hallitsemista. Sanan alkulähteet vievät suoraan merkityksen ytimeen, kansanvaltaan. Demokratia on käsitteenä laaja, ja se sisältääkin useita alalajeja, kuten edustuksellinen demokratia, osallistuva demokratia ja lähidemokratia. Tämän luvun tarkoituksena on pureutua lähidemokratian käsitteeseen muun muassa vertailemalla sitä muihin demokratian alalajeihin.

3.2 Lähidemokratian ulottuvuudet

Lähidemokratiaa ei ole tutkittu kovinkaan paljon, eikä termille löydy yksiselitteistä määritelmää. Kielitoimiston sanakirja määrittelee käsitteen seuraavanlaisesti: lähidemokratia on oikeutta olla päättämässä työ-, asuin- tai muista vastaavista lähiympäristöä koskevista asioista (Kielitoimiston sanakirja, 2025). Lähiympäristökään ei ole käsitteenä yksiselitteinen, minkä vuoksi myös lähidemokratian voi ymmärtää melko laajankin alueen kattavaksi demokratiaksi. Tässä tutkimuksessa lähidemokratiasta puhutaan *kunnanosan* alueella tapahtuvasta toiminnasta, minkä vuoksi toimijat ovat *kuntalaisia*. Tässä osiossa pureudun lähidemokratian käsitteeseen ensin dekonstruoimalla käsitteen sen eri ulottuvuuksiinsa, ja sen jälkeen määrittelemällä sen vertailemalla sitä muihin läheisiin demokratian alalajeihin.

Vaikka lähidemokratiasta on kyseistä käsitettä käyttäen kirjoitettu melko vähän, on siitä ilmiönä kuitenkin kirjoitettu jonkin verran, toista käsitettä käyttäen. Näin on esimerkiksi Tiina Rättilän sekä Jarmo Rinteen (2016) heidän tutkimuksestaan kertovassa kirjassa *Kuntademokratia kaksilla rattaillla*. He tutkivat siinä asukasaktiivisuuden tavoitteita sekä suhdetta kuntademokratiaan. He puhuvat itseorganisoituvasta asukasaktiivisuudesta, joka toteuttaa lähidemokratiaa (Rättilä & Rinne, 2016, 7).

Nimenomaan kuntalaisten omaehtoisesta vaikuttamistoiminnasta lähiympäristössään on kyse lähidemokratiassa. Kirjassa esitelty asukasaktivismi kuitenkin eroaa lähidemokratian käsitteestä jonkin verran, sillä asukasaktiivien sanotaan menettäneensä luottamuksensa viranhaltijoiden ja kuntapäättäjien kykyyn tehdä hyviä päätöksiä (Rättilä & Rinne, 2016, 65). Sen sijaan asukasaktiivit luottavat omaan asiantuntemukseensa, joka heille on karttunut vuosien mittaan. Viranhaltijoihin ja/tai kuntapäättäjiin kohdistuva epäluottamus ei ole välttämättä osa lähidemokratiaa, jossa viranhaltijoiden ja kuntapäättäjien suhde kuntalaisiin voi olla hyväkin. Lähidemokratian voisi siis ymmärtää yksinkertaisesti asukasaktivismia laajempänä sateenvarjokäsitteenä, mutta on lähidemokratiakäsitteellä omiakin piirteitään. Näihin piirteisiin pureudutaan seuraavaksi.

Dekonstruomalla lähidemokratian käsitteen siitä voidaan erottaa seuraavia ulottuvuuksia: tunne, omatoimisuus, institutionaalisuus, vuorovaikutus sekä legitimitetti. Nämä ulottuvuudet saadaan, kun verrataan lähidemokratiaa muihin läheisiin demokratian alalajeihin, kuten osallistuvaan, deliberatiiviseen sekä edustukselliseen demokratiaan. Seuraavaksi käyn yksitellen läpi kunkin lähidemokratian ulottuvuuden.

3.2.1 Tunne

Tunneulottuvuus kattaa lähidemokratiaan olennaisesti kuuluvan läheisyyden, tärkeyden ja identiteetin tunteen. Sandsdalen (1988) puhuu ihmisen perustarpeesta, jonka hän väittää olevan tarve tunnistaa ja hyväksyä jotain omakseen (Sandsdalen, 1988, 160). Tällainen perustarve liittyy Sandsdalenin mukaan nimenomaan alueelliseen rajojen määrittelyyn (Sandsdalen, 1988, 160). Siis hyvin alkukantaiseen oman reviirin tarpeeseen. Tähän rajattuun alueeseen liittyy Sandsdalenin mukaan joukko erityispiirteitä, joita voidaan pitää paikallisina, ja jotka vahvistavat yksilön paikkaan kuulumisen tunnetta (Sandsdalen, 1988, 161). Maantieteilijä Anssi Paasi taas selittää lähialueiden tärkeyttä sillä, että lähialueen kanssa ollaan koko ajan tekemisissä, ja alueena se määrittää jokapäiväistä elämää (Paasi, 1998, 175).

Lähidemokratia tarjoaa vaihtoehdon kunnan tason toiminnalle. Kunta kun saattaa tuntua etäiseltä – etenkin jos takana on kuntaliitos, ja sitä myöten päätöksenteon siirtyminen kauemmas kuntalaisen omasta arjesta. Etäntymisen tunne saattaa johtaa kunnan roolin muuttumiseen enemmänkin palveluntuottajaksi, jolloin kuntalaiset eivät enää koe kunnan edustavan alueen historiaa ja

identiteettiä (Rättilä & Rinne, 2016, 53). Tällaisessa tilanteessa onkin luonnollista, että identifioituminen paikallistuu, eli typistyy kattamaan vain kuntalaisen lähimmän alueen, kunnanosan.

Myös Sakari Hänninen (1998) pohtii paikallisuutta identiteetin kautta. Hän kirjoittaa identiteetin tunnustamisen pakollisuudesta: on tunnustettava olevansa identiteetiltään osa jotain instituutiota, jotta tämä instituutio voi toimia (Hänninen 1998, 109). Hännisen (1998, 109) mukaan instituutiot, kuten perhe tai opetustoimi nimittäin jumiutuvat, mikäli yksilö ei halua tunnustaa identiteettiään. Kunnanosan asukkaan kohdalla voidaan siis puhua kuntaorganisaation jumiutumuksesta. Tällainen jumiutuminen voi siis Hännisen (1998) logiikan mukaan tapahtua, jos kunnanosan asukas ei suostu identifioimaan itseään kuntalaiseksi, vaan pysyy tiukasti kiinni kunnanosaidentiteetissään.

Tunne herättää myös toimimaan. Kun jonkin kokee tärkeäksi, haluaa sen vuoksi yleensä tehdä hyvää. Kun toiminta on mielekästä, saa se myös toimijan tuntemaan itsensä tärkeäksi. Rättilä & Rinne puhuvatkin kirjassaan siitä, kuinka lähidemokraattiset hankkeet ”tarjoavat asukkaille käytännöllisempiä ja mielekkäämpiä tapoja vaikuttaa oman alueen asioihin” (Rättilä & Rinne, 2016, 59).

Toisin kuin osallistuva demokratia, joka ei katso alueen kokoa, lähidemokratian osallisuus kumpuaa nimenomaan läheisyyden ja tuttuuden tunteesta. Vaikka siis osallistuvan demokratian idea on nimenomaan päätöksenteon hajauttamisessa ja kansalaisten vapaudessa ilmaista tahtonsa suoraan (Rosanvallon, 2013, 303), on lähidemokratia tarkempi termi kuvaamaan juuri lähialueen asioihin vaikuttamista. Halu vaikuttaa on suurta, koska käsiteltävät asiat ovat läheisiä.

3.2.2 Omatoimisuus

Lähidemokratiassa korostuu yksilön omatoimisuus. Tämä selittyy, kun lähidemokratiaa vertaa edustukselliseen demokratiaan, osallistuvaan demokratiaan, deliberatiiviseen demokratiaan sekä kuntademokratiaan. Edustuksellisessa demokratiassa on kyse suorastaan yksilön henkilökohtaisen vaikuttamisen ohittamisesta eli yksilön halujen valtuuttamisesta yksilön edustajalle. Osallistuvassa ja deliberatiivisessa demokratiasta kyse on enemmän tai vähemmän ryhmien kautta vaikuttamisesta sekä kompromissien tekemisestä. Kuntademokratiassa keskiössä on nimenomaan politiikka, jota rajoittavat lainsäädännön vaatimukset, budjetti sekä byrokraattiset käytännöt (Rättilä & Rinne, 2016, 66).

Näiden sijaan lähidemokratia tarjoaa kuntalaiselle mahdollisuuden toimia itse ja tavoitella konkreettisia asioita. Lähidemokratiassa tavoitteena ei ole strategian muuttaminen tai puoluepoliittinen vaikuttaminen, vaan vaikkapa paikallisen jalkapallokentän kunnostus. Toiminnan mittakaava on siis arjessa (Rättilä & Rinne, 2016, 17). Käytännön toiminnan keskiössä ovat arki ja paikallisuus. Näinpä myös esimerkiksi lähipalvelut ovat lähidemokraattisten toimien tiukassa tarkkailussa (Palonen, 2014, 312). Niiden eteen ollaan valmiita vaikuttamaan.

3.2.3 Vuorovaikutus

Vaikuttamisesta päästäänkin seuraavaan lähidemokratian ulottuvuuteen eli vuorovaikutukseen. Vuorovaikutus on elintärkeä osa lähidemokratiaa, koska sitä kuntalaiset tarvitsevat paitsi toistensa kanssa keskustellakseen, myös ottaessaan yhteyttä kuntapäätäjiin sekä kunnan viranhaltijoihin.

Pierre Rosanvallon (2013) puhuu kirjassaan läheisyydestä. Hän kirjoittaa, että läheisyyden toteutumiseksi päättäjillä tulee olla joustavat ja suorat suhteet kansalaisiin (Rosanvallon, 2013, 301). Hänen mukaansa läheisyys vaatii myös vallan läheisyyttä, eli sitä, että päättäjät voivat pyytää neuvoja kansalaisilta. Juuri tästä onkin kyse lähidemokratiassa: päättäjien eli hallitsijoiden suhde hallitsemiinsa on toimivan vuorovaikutuksen ansiosta hyvä ja avoin.

Avoimuus myös tekee eron lähidemokratian ja deliberatiivisen demokratian välille. Deliberatiiviseen demokratiaan kuuluvat harkitsevat keskustelut, jotka kokoavat yhteen eri ryhmiä edustavia kansalaisia. Deliberatiivisen demokratian haasteena on päättäjien sekä kansalaisten välinen informaatiokuilu (Raisio & Vartiainen, 2011, 12) sekä prosessin rajoittuneisuus, kuten agendan ja vaihtoehtojen määrittäminen ennen osallistamista, minkä vuoksi kansalaisten vaikutusmahdollisuudet ovat usein muodollisia (Rättilä & Rinne, 2016, 11).

Myös kuntalaisten suora vuorovaikutus kuntapäätäjien ja viranhaltijoiden kanssa on osa lähidemokratian vuorovaikutusulottuvuutta. Rättilän & Rinteen tutkimuksessa haastatellut asukasaktiivit kertovat kyseenalaistavansa päättäjien ja viranhaltijoiden tiedon heidän asuinalueestaan (Rättilä & Rinne, 2016, 60). Sen sijaan haastatellut pitävät itseään alueensa parhaina asiantuntijoina, minkä takia ”heidän on vaikeaa ymmärtää viranhaltijoiden ja poliitikkojen suosimaa etäännyttävää järkeilyä siitä, miten asiat olisi hoidettava” (Rättilä & Rinne, 2016, 18). Tämä on varmasti pätevä havainto myös lähidemokratiaan laajemmin, mutta sitä ei kuitenkaan voida pitää yleistettävänä.

3.2.4 Institutionaalisuus

Lähidemokratiaan eivät kuulu jäykät rakenteet. Toiminta saattaa olla kyllä järjestäytyntä, mutta yleisesti raskaita rakenteita, kuten yhdistystoimintaa, pyritään välttämään, jotta toimintaan olisi helppo tulla mukaan (Rättilä & Rinne, 2016, 19). Toki lähidemokraattisesta toiminnasta voi puhua laajana skaalana, jonka toisessa päässä voidaan ajatella olevan esimerkiksi silloin tällöin talkoihin osallistuvien joukko, jonka sisäinen vaihtuvuus on suurta. Toiseen ääripäähän taas sijoittuvat tehokkaasti toimivat alueelliset toimielimet, jotka ovat, raskaasta järjestäytymisestä huolimatta, nekin lähidemokratiaa toteuttavia ryhmiä (Pihlaja & Sandberg, 2012).

Institutionaalisuus lähidemokratiakäsitteen tekijänä on hieman haastava määrittellä, koska osa-alueen rooliksi jää oikeastaan vain erottaa lähidemokratia kuntademokratiasta. Toisin kuin kuntademokratiassa, lähidemokratiassa demokraattisen toiminnan keskiössä ei ole instituutio, kuten kunnanvaltuusto. Sen sijaan demokraattista toimintaa ohjaavat kuntalaisten oma halu vaikuttaa oman alueensa asioihin, ja vaikuttamista tehdään (myös) ilman rakenteita.

Alueelliset toimielimet ovat kunnanosan alueella toimivia ryhmiä, joiden tehtävänä on huolehtia kunnanosan äänen kuulumisesta kunnan päätöksenteossa. Jo vuonna 1948 Edmund William Gilbert puhui paikallishallinnoista sekä alueellisista toimielimistä. Gilbert (1948, 172) toteaa, että paikallishallinnon alueita tulisi kohdella yhtenä kokonaisuutena – oli alue sitten pieni tai suuri. Tällä hän tarkoittaa sitä, että kunnanosilla tulisi olla oma alueellinen toimielimensä (*neighbourhood council*), joka on oivallinen paikka keskusteluun (Gilbert, 1948, 175). Gilbert (1948) puhuu myös paikallisesti hallittavan alueen koosta: niiden tulisi olla tarpeeksi isoja, jotta ne voivat toimia tehokkaasti keskushallinnon vastavoimina, mutta samaan aikaan alueiden tulisi olla niin pieniä, että läheisyyden tunne (*feeling of neighbourhood*) säilyisi (Gilbert, 1948, 198).

3.2.5 Legitimiteetti

Edustuksellisen demokratian kriisistä on puhuttu jo pitkään (Forsberg & Raunio, 2014, 7). Suomalaisten äänestysaktiivisuus on laskenut melko tasaisesti 1950-luvulta lähtien, ja 1950-luvun ja 2000-luvun alun välillä äänestysaktiivisuus on laskenut kesimäärin 8,3 % (Wass, 2008, 20). Äskettäin pidetyissä vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa kuntavaalien valtakunnalliseksi äänestysprosentiksi jäi 54,3 % (Yle, tulospalvelu, 2025). Kun äänioikeuttaan käyttää vain hieman yli puolet

äänioikeutetuista, voi kuntapäätäjien legitimiyyttä kyseenalaistaa. Rättilä & Rinne (2016, 66) väittävät, että myös valittujen ”valtuutettujen kyky edustaa asukkaiden tarpeita ja toiveita on heikentynyt (myös vastoin valtuutettujen omia toiveita ja tarkoitusta), mikä on synnyttänyt tarvetta vaihtoehtoisille, epävirallisille edustajille ja edustamiskäytännöille.”

Mitä tämä kuntapäätäjien tarvitsema legitimitetti sitten on? Sommerer ja kumppanit (2022) määrittelevät legitimitetin oikeutena hallita (Sommerer ym., 2022, 1). Oikeutus onkin legitimitetin ydintä. Sommerer ja kumppanit (2022) kuitenkin muistuttavat, että oikeutuksen voivat kuitenkin luoda vain asianomainen joukko. Tämän tutkimuksen kohdalla tällaisena asianomaisena joukkona voi pitää kunnanosan alueen asukkaita, kun puhutaan juuri lähidemokratian oikeutuksesta.

Edustuksellisessa demokratiassa on kuitenkin muitakin haasteita kuin kyseenalaisesti toteutuva legitimitetti – nimittäin läheisyyden toteutuminen. Rosanvallon (2013) kirjoittakin: “Yksinkertainen vaalimandaatti ei enää riitä kuroma umpeen kuilua hallinnon ja yhteiskunnan välillä eikä se tarjoa riittävää läheisyyden astetta.” (Rosanvallon, 2013, 309). Näihin haasteisiin lähidemokratia on parasta vastalääkettä.

Lähidemokratia saa pohjansa kunnallisesta itsehallinnosta, jonka Vuokko Niiranen määrittelee kattamaan kunnan ja valtion välisen suhteen, kuntalaisten itsehallinnon sekä kuntalaisten osallisuuden (Niiranen, 2011, 220). Lähidemokratia toteuttaa nimenomaan kunnallisen itsehallinnon osallisuusulottuvuutta. Osallistumalla itse lähialueensa kehittämiseen kuntalaiset paikkaavat samalla kuntademokratian ontuvaa legitimitettiä.

Toisaalta lähidemokratian oma legitimitetti on kyseenalaistettavissa, koska toimijoita ei valita vaaleilla, kuten kuntademokratiassa (Rättilä & Rinne, 2016, 66). Toisaalta lähidemokratiassa jokaisella on mahdollisuus osallistua ja käsiteltävät asiat ovat ihmisten arjesta nousevia (Rättilä & Rinne, 2016, 66).

3.3 Lopuksi

Lähidemokratian nimittäminen täysin omaksi demokratian lajikseen on haastavaa, vaikka sitä vertaakin muihin demokratian alalajeihin. Syynä tähän on se, että lähidemokratialla on monia samoja piirteitä kuin edellä esitellyissä muissakin demokratian alalajeissa. Kenties selvimmin

lähidemokratian erottaa muista demokratian alalajeista juuri läheisyys: lähidemokratiassa muiden demokratian alalajien piirteet ilmentyvät paikallistasolla (Palonen, 2014, 312).

4 TUTKIMUKSEN METODOLOGISET VALINNAT

Tutkijan työ on valintojen tekemistä. Valintatilanteille löytyy harvoin vain yksi oikea vastaus (Eskola, 2018, 231). Tässä luvussa esitellään tutkimuksessa tehdyt metodologiset valinnat ja annetaan näille valinnoille perustelut.

4.1 Kvalitatiivinen tutkimus tutkimusotteena

Tutkimus on laadullinen tutkimus. Laadulliselle tutkimukselle ei ole yksiselitteistä määritelmää. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 14) kertovat laadullisen tutkimuksen tunnusmerkkejä olevan kymmeniä, kun sitä verrataan määrälliseen tutkimukseen. Tuollaisesta tunnusmerkkitulvasta huolimatta laadullisen tutkimuksen määritelmä jää laveaksi. Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen voisi kuitenkin tiivistää olevan tutkimusta, joka havainnoi ja pyrkii ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä kokonaisuutena (Juhila, 2021). Tässä tutkimuksessa tutkittava ilmiö on lähidemokratia. Hirsjärvi taas määrittelee laadullisen tutkimuksen sen tavoitteen kautta. Hän nimittäin väittää, että laadullisen tutkimuksen tavoitteena on löytää tosiasioita elämästä ja kuvata niitä, ei niinkään todistella aikaisemmin löydettyjä väitteitä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1996, 161).

Muina laadullisen tutkimuksen tyypillisinä piirteinä tässä tutkimuksessa näyttäytyvät muun muassa aineiston muoto (litteraattina) sekä aineistonhankintatapa, jossa tiedonhankinnan kohteena suositaan ihmisiä (tekemällä haastatteluja) (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1996, 164). Tutkimuksen tavoitteena on löytää konkreettisia lähidemokratian toteutumisen muotoja, joten kvalitatiivisen tutkimusotteen voidaan, edellä mainittuihin määritelmiin nojaten, sanoa olevan luonteva valinta.

4.2 Tutkimuksen aineisto

Tutkimus on haastattelututkimus, eli tutkimuksen aineisto koostuu haastatteluista saaduista tiedoista. Haastattelujen avulla on mahdollista saada tietoa ihmisiltä, joilla tiedetään olevan kokemusta tai tietoa tutkittavasta aiheesta (Puusa, 2020, luku 6). Haastatellut ovat Jalasjärven kunnanosan alueella asuvia Kurikan kaupunginvaltuutettuja. He valikoituivat haastateltaviksi, koska heillä on oletetusti hyvä kokonaiskuva kotikunnanosansa lähidemokratian tilanteesta. Paikallispolitiikkoja on lisäksi todennäköisesti helpompi tavoittaa kuin kunnanosan asukkaita, sillä poliitikoina he ovat

keskivertokansalaista aktiivisempia osallistujia. Heidän tavoittamisensa on myös yksinkertaisempaa, kuin kunnallispolitiikan ulkopuolella olevan, sillä luottamushenkilöiden yhteystiedot ovat julkisia.

Haastateltavaksi valittiin eri puolueiden jäseniä, joskin puolueustan merkitystä voi tämän tutkimuksen haastattelun kannalta pitää pienenä, sillä käsiteltävä ilmiö ei ole perinteisesti puolueita jakava aihe. Haastateltavia valittaessa kiinnitettiin huomiota myös alueelliseen edustavuuteen, eli siihen, että haastateltavat asuvat eri puolilla kunnanosaa (Jalasjärveä). Entinen Jalasjärven kunnan alue on melko laaja, ja suuria kyliä on useampia, joten kokemukset lähidemokratiasta voivat vaihdella myös asuinalueen mukaan. Vaihtelu voi johtua esimerkiksi aktiivisesta kyläyhdistyksestä. Tämän vaihtelevuuden aiheuttamaa vaikutusta tutkimukselle pyrittiin siis minimoimaan haastattelemalla eri kylistä ja asuinalueilta kotoisin olevia poliitikkoja.

Haastatteluja tehtiin viisi kappaletta, joista jokainen toteutettiin etänä, Microsoft Teams -sovellusta hyödyntäen. Haastattelujen kesto vaihteli 25–65 minuutin välillä. Haastattelut tehtiin puolistrukturoitua haastattelumenetelmää hyödyntäen. Puolistrukturoidusti tehtävässä haastattelussa edetään ennalta määriteltujen tarkkojen kysymysten mukaan, jotka esitetään samanlaisina kaikille haastateltaville (Kallinen & Kinnunen, 2025, etnografia). Menetelmänä puolistrukturoitu sopi tutkimukseen parhaiten, koska haastattelussa haluttiin esittää ennalta määritellyt kysymykset kaikille haastateltaville samalla tavalla.

Tutkimuksessa haastattelut etenivät tosin hieman toisestaan poiketen: kysymykset olivat yhtä lukuun ottamatta samat, mutta kysymysten esitysjärjestys vaihteli toisinaan. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka kirjoittavat tällaisen menetelmän istuvan osaksi puolistrukturoitua haastattelumenetelmää, jonka eroavaisuudet teemahaastatteluun ovat paikoin häilyviä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Yhtä kysymystä ei esitetty kuin kolmelle ensimmäiselle haastateltavalle, koska se osoittautui epäolennaiseksi. Tämän valinnan tarkemmat perustelut löytyvät analyysiosioista. Puolistrukturoitu haastattelumenetelmä soveltui tutkimukseen myös siksi, että se mahdollistaa haastateltavalle vapauden nostaa esiin asioita, joita haastattelija ei ole hoksannut haastattelukysymyksiä laatiessaan (Puusa, 2020, luku 6).

Haastattelutyypinä toimi asiantuntijahaastattelu. Asiantuntijan voi määritellä monella tavalla. Yksi määritelmä asiantuntijalle saadaan, kun verrataan häntä maallikkoon. Asiantuntija eroaa maallikosta sillä, että hänellä on maallikkoon verrattuna erityisiä tietoja tai taitoja (Alastalo ym., 2017, luku 9). Asiantuntijahaastattelu valikoitui haastattelutyypiksi, koska asiantuntijaa haastattelemalla päästään

käsiksi hiljaiseen tietoon, eli pystytään selvittämään, miten organisaatio toimii tutkitun asian käsittelyssä (Kallinen & Kinnunen, 2025, etnografia).

Asiantuntijahaastattelu olikin luontevin valinta haastattelutyypiksi. Kunnallispolitiikassa mukana olevilla poliitikoilla on tietoa ja taitoja, jotka ovat karttuneet päätöksenteossa mukana olemisesta. Alastalo, Åkerman & Vaittinen tosin muistuttavat, että asiantuntijaa haastatellessa on muistettava asiantuntijan puolueellisuus, eli esimerkiksi tilanteiden ja valtasuhteen vaikutus asiantuntijalta saatavaan tietoon (Alastalo, Åkerman & Vaittinen, 2017, luku 9).

4.3 Teoriaohjaava analyysi

Haastattelujen valmistuttua ne litteroitiin hyödyntäen Microsoft Teams –sovelluksen transkriptio toimintoa, joka laati alustavan litteraatin haastattelusta. Litteraattien valmistuttua alkoi näiden litteraattien eli aineistojen analysointi. Tämän tutkimuksen kannalta luontevin analyysimenetelmä on teoriaohjaava analyysi.

Litteraateista alleviivattiin ensin kaikki mielenkiintoiset kohdat. Mielenkiintoisiksi luokiteltiin sellaiset kohdat, jotka vastasivat analyysikysymykseen: mistä haastateltavat puhuvat, kun he puhuvat lähidemokratiasta? Analyysikysymyksen avulla tutkimusaineisto analysoitiin Milesin ja Hubermanin (1994) kolmivaiheisen prosessin mukaisesti. Analyysin kolme vaihetta ovat pelkistäminen eli redusointi, aineiston ryhmittely eli klusterointi sekä teoreettisten käsitteiden luominen eli abstrahointi (Miles & Huberman, 1994). Ensimmäisenä kullekin alleviivatulle kohdalle luotiin siis kutakin katkelmaa kuvaava pelkistetty ilmaus. Tämän jälkeen nämä pelkistetyt ilmaukset ryhmiteltiin toisaalta samankaltaisuuksien, toisaalta eroavuuksien mukaan siten, että kukin pelkistetty ilmaisu oli osa jotain luokkaa. Luokkia muodostui aluksi 36 kappaletta. Luokkia kuitenkin aggregoitiin niin, että lopulta luokkia oli jäljellä neljä.

Abstrahoinnin kohdalla teoriaohjaava analyysi astui mukaan kuvioon. Teoriaohjaava analyysi on aineistolähtöisen ja teorialähtöisen analyysimenetelmien välimuoto, jossa yhdistellään näitä kumpaakin analyysimenetelmää (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 112). Teoriaohjaavassa analyysissä aineistonhankinta on vapaata aiemmasta tutkimuksesta (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 111), kuten tässä tutkimuksessa olikin. Aineistoa analysoitaessa teoriaksi luokiteltavat *lähidemokratian ulottuvuudet* eivät määrittäneet analyysiä, vaan ohjasivat sitä, kuten Tuomi & Sarajärvi (2018, 111) kirjassaan

teoriaohjaavasta analyysistä kirjoittavatkin. Teoria siis vaikutti lopullisten luokkien aggregointiin, sillä aikaisemmin aggregoituja luokkia hajotettiin hieman, jotta luokkia saatiin neljän sijasta viisi: yksi kullekin lähidemokratian ulottuvuudelle. Tämä vaati osittain luokkien sisällön uudelleen avaamista. Lopullisten luokkien aggregointiperiaatteen lisäksi teoria antoi luokille nimet.

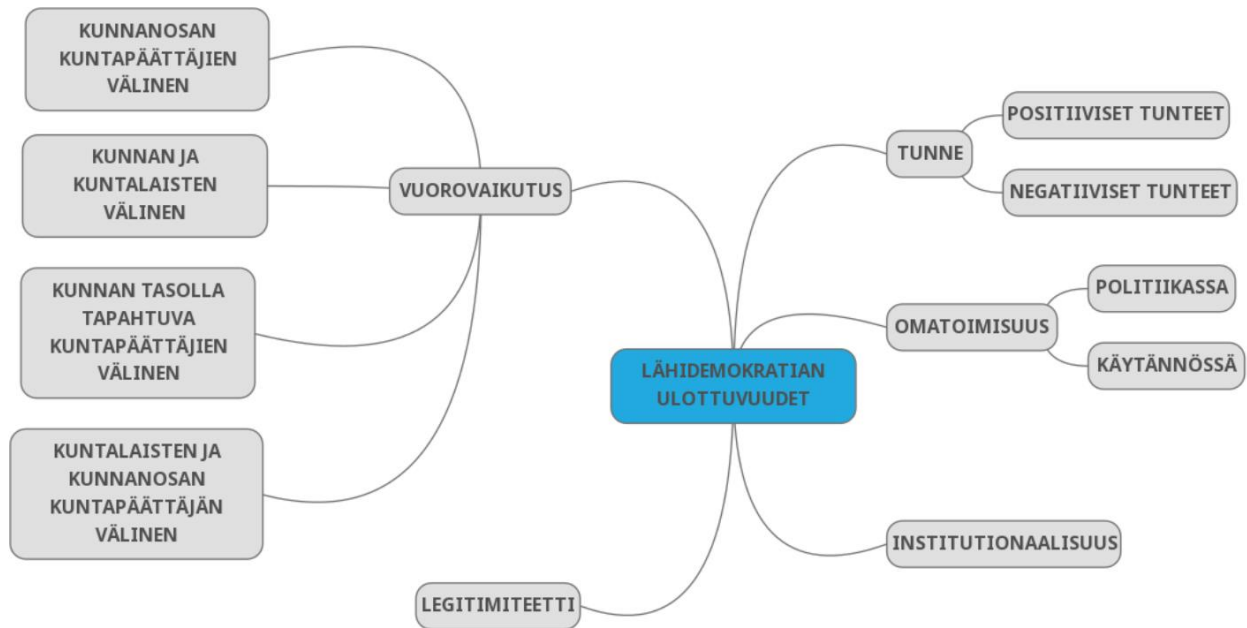
5 ANALYYSI

Analyysissä tutkija havainnoi aineistoaan. Eskola (2018, 210) puhuu aineiston analyysistä raskaana ylämäkenä, joka täytyy tarpoa, jotta tutkimus saadaan tehtyä. Tässä osiossa aineisto käydään läpi lähidemokratian ulottuvuuksien avulla. Analyysin tueksi ja todisteeksi sekä tekstin elävöittämiseksi on aineistosta tehty nostoja.

5.1 Analyysin luokittelusta ja käsitteistä

Tässä osiossa analysoidaan tutkimuksen aineisto. Analyysin luokittelussa hyödynnettiin teoriaa eli lähidemokratian ulottuvuuksia. Tällä tavoin aineistoa saatiin hyödynnettyä kattavimmin. Analyysissä viisi lähidemokratian ulottuvuutta luokiteltiin pääluokiksi, joista osalla on yläluokkia, kuten kuviosta 1 on nähtävissä. *Lähidemokratian ulottuvuudet* on pääluokkia yhdistävä luokka.

Analyysissä puhutaan kuntalaisesta, jolla tarkoitetaan tutkittavan kunnanosan alueen asukasta. Asukas-sanankäytön sijaan koen *kuntalaisen* tässä kohtaa sopivammaksi, sillä tutkimuksessa puhutaan nimenomaan kunnanosasta ja kunnasta. Kuntapäättäjillä tarkoitetaan tässä pelkästään tutkittavana olevan kunnanosan alueen kuntapäättäjiä, ellei toisin kerrota. He ovat kuntapäättäjiä, jotka asuvat tutkittavana olevan kunnanosan alueella - eli heitä, joista osaa haastateltiin tähän tutkimukseen. Heistä kuitenkin puhutaan vain kuntapäättäjinä, eikä kunnanosan kuntapäättäjinä, jotta teksti olisi helppolukuisempaa. Lisäksi yksinkertaisuuden ja yhteneväisyyden vuoksi Kurikan kaupunkiin ja sen kaupunginvaltuustoon viitataan kunnalla ja kunnanvaltuustolla. Kuntalaisilla tarkoitetaan Jalasjärven kunnanosan alueella asuvia kuntalaisia, ellei toisin kerrota.

Kuvio 1 – Analyysin tuloksena syntynyt luokittelu

5.2 Vuorovaikutus

Vuorovaikutus on lähidemokratian ydintä. Ilman sujuvaa vuorovaikutusta lähidemokratia ei voi toimia, sillä kaikki toimet edellyttävät vuorovaikutusta. Aineistosta nousi esiin runsaasti vuorovaikutukseen liittyvää aineistoa, minkä takia vuorovaikutuksen pääluokka on tutkimuksessa jaettu viiteen yläluokkaan, joista kullakin on 1–3 alaluokkaa.

5.2.1 Kuntalaisen ja kunnanosan kuntapäättäjän välinen vuorovaikutus

Kuntalaisten ja kuntapäättäjien vuorovaikutus nousi aineistossa esille lähidemokratian ulottuvuuksista useimmin. Aineistosta oli eroteltavissa kolme vuorovaikutuksen alaluokkaa: *sosiaalinen media kuntalaisten ja kunnanosan kuntapäättäjien välisenä vuorovaikutuskanavana, päätöksistä viestiminen kuntalaisille sekä kuntalaisten matala kynnys ottaa yhteyttä kunnanosan päättäjiin.*

Tarkastellaan ensimmäiseksi *sosiaalisen median roolia kuntalaisten ja kuntapäättäjien välisenä vuorovaikutuskanavana.* Sosiaalinen media on käytännöllinen kanava etenkin suuressa kunnassa, jossa etäisyydet ovat pitkiä. Sosiaalinen media luokin kuntalaisille helpon väylän vaikuttaa.

Aineistossa tuodaan esiin sosiaalisen median vuorovaikutuskanavana käyttämisen etuja sekä haittoja. Eduksi nähdään matalampi kynnys osallistua poliittiseen keskusteluun:

Se on aika helpompi vaikuttaa niin ikään kuin kasvottomasti. Kuntapäättäjä 5

Lisäksi etuna nähdään se, että sosiaalinen media on helppo tapa saattaa asioita tietoon. Toisaalta haittapuolena nähdään keskustelun kärjistyminen:

Mä en tiedä kuinka hyvä tapa se on vaikuttaa koska, somehan on kärjistämisen valtakunta, ja paasaamisen valtakunta. Kuntapäättäjä 5

Sosiaalinen media vuorovaikutuskanava ei kuitenkaan noussut esille kuin yhdessä haastattelussa, mikä kertoneekin sen melko vähäisestä merkityksestä kunnanosan lähidemokratialle. Sosiaalisen median sijaan lähi- ja kuntademokratiaan osallistutaan enemmän kasvokkain tapahtuvilla kohtaamisilla.

Toisena alaluokkana kuntalaisten ja kuntapäättäjien välisestä vuorovaikutuksesta on erotettavissa alaluokka: *Päätöksistä viestiminen kuntalaisille on tärkeää ja sitä tulisi tehdä enemmän.* Vaikka jokainen haastateltu kuntapäättäjä koki, että heidän suhteensa kuntalaisiin on melko välitön, ja että kuntalaiset ottavat heihin yhteyttä, voi asiaa tarkastella myös toisin päin. Ovatko kuntapäättäjät tarpeeksi avoimia kuntalaisten suuntaan? Viestivätkö he tekemistään päätöksistä riittävästi? Avoimuus on kuitenkin vuorovaikutuksen edellytys ja tiedottaminen on yksi hyvän hallinnon periaatteista.

Osa lähidemokratiaahan on se, että se on läpinäkyvää. Ihmiset tietää, miksi asioita on tehty -- niin se pitäisi se lähidemokratia olla myös toiseen suuntaan, että me kerrottaisiin myös miksi joku päätös syntyy. Kuntapäättäjä 5

Kolmas alaluokka on aineistossa useasti esiin noussut asia: *kuntalaisten matala kynnys ottaa yhteyttä kuntapäättäjiin.* Tämä tuli esiin jokaisessa haastattelussa, mikä kertookin kuntalaisen ja kuntapäättäjien suhteen läheisyydestä.

Kyllä mä koen, että on helposti niinku lähestyttäviä niinku kuntalaiset meitä päättäjiä kohtaan. Kuntapäättäjä 4

Ja kyläläiset soittaa sitten oman kylän asioista aina tietenkin mulle ensimmäisenä.

Kuntapäättäjä 3

Tätä matalaa kynnystä ja suhteen läheisyyttä selitetään kuntalaisten vähäisellä määrällä ja läheisyydellä:

Kyllä se on, ja tää on kumminkin sen verran pieni paikka, että täällä tuntoo porukka aika hyvin toisensa. Kuntapäättäjä 3

Tällaista läheistä suhdetta voi pitää elintärkeänä lähidemokratian toteutumisen edellytyksenä, sillä läheisyys takaa vuorovaikutuksen ja mahdollistaa myös osallisuuden kokemuksen.

5.2.2 Kunnanosan kuntapäättäjien välinen vuorovaikutus

Kunnanosan kuntapäättäjillä, eli kunnanosaa kunnanvaltuustossa eri puolueiden kautta edustavilla on aineiston perusteella hyvät välit ja vakiintunut tapa tehdä yhteistyötä. Erittäin mielenkiintoinen aineistosta noussut huomio oli puoluerajojen merkityksen katoaminen tilanteessa, jossa on kyse lähidemokratiasta. Puoluepolitikointi siis unohdetaan täysin, kun puhutaan lähidemokratiasta eli oman kunnanosan asioiden edistämisestä. Tämän nosti esille jokainen haastateltava.

Puolueen vähäistä merkitystä voidaan selittää lähidemokratian luonteella: lähidemokratiassa keskiössä eivät ole ideologiset arvovalinnat. Toki päätökset voivat olla myös poliittisia, sillä palvelun tarjoaminen vain tietyssä paikassa voi olla myös puhtaan poliittinen valinta. Päätöksiin vaikuttavat enemmän kuitenkin kunnan talouden raamit. Päätöksiä tehdään resurssien mukaisesti.

5.2.3 Koko kunnan kuntapäättäjien välillä kunnanvaltuustossa

Tässä osiossa kuntapäättäjillä tarkoitetaan koko kunnan alueen kuntapäättäjiä, ei siis pelkästään tarkastelun alla olevan kunnanosan alueen kuntapäättäjiä. Tämän vuorovaikutuksen alaluokan alle on koottu aineistosta sellaista vuorovaikutusta, joka tapahtuu kuntatason päätöksenteossa, eli esimerkiksi kunnanvaltuuston kokouksissa.

Vuorovaikutusta kunnanvaltuustossa on aineiston perusteella vaikea kuvata yksiselitteisesti, sillä aineisto on osin ristiriitaista. Haastateltavat olivat yhtä mieltä puolueen vähäisestä merkityksestä kuntapolitiikassa sekä ristiriitatilanteiden selvittelytavoista. Sen sijaan näkemykset vanhan kuntajaon vaikutuksesta kuntapolitiikkaan jakautuivat. Vanhalla kuntajaolla tarkoitetaan Kurikan liitoskuntien, Jurvan ja Jalasjärven, erottautumista omiksi alueikseen, ja vanhan kuntajaon vaikutuksella taas tällaisen erottautumisen näkymistä kuntatason keskustelussa.

Ja se, että tehdään eri puolueitten välillä tehdään aika tiivistä yhteistyötä kyllä, että se puoluepolitiikka on käytännössä... unohdetaan tässä kunnallisessa päätöksenteossa.

Kuntapäättäjä 3

Puoluepolitiikan vähäistä merkitystä kuntatasolla voi selittää kunnanosien lähidemokratialla. Aineistosta nimittäin nousi esiin vanhan kuntajaon vaikutus päätöksentekoon. Vanhan kuntajaon merkitys tosin vaihtelee aineiston perusteella tilanteen mukaan: toisinaan päätöksenteko kunnanvaltuustossa ei katso vanhaa kuntajakoa, mutta toisinaan kunnanosien merkitys näyttyyt suurenakin. Haastateltavat kertovat esimerkiksi tekemistään aloitteista, jotka lähtökohtaisesti kattavat koko kunnan alueen. Koko kunnan alueella on esimerkiksi käytössä maksuton varhaiskasvatus (Kurikan kaupunki, 2025), josta päätettäessä kunnanvaltuuston jäsenet eivät istuneet niin sanotusti kunnanosan edustajan hattua päällä, vaan kuntalaisina.

Onhan meillä niinku yhteisiäkin asioita, mitä ajetaan sitten. Iso maksu on varhaiskasvatus ja se sekin on niinku yhteinen asia, ja joka puolella vaikuttaa. Siitä [maksuttoman varhaiskasvatuksen käyttöönotosta] argumentoitiin mun mielestä puolesta ja vastaan silloin kun siitä aikansa päätettiin. Kuntapäättäjä 2

Vanhan kuntajaon vaikutus näkyikin toisinaan valtuuston kokouksissa kunnanosien keskinäisenä kateutena. Kysyttäessä haastateltavilta tilanteista, joiden kohdalla Jalasjärven asiaa oli vaikea nostaa esiin, nosti jokainen haastateltava esille Jalasjärven kunnanosan alueelle tehtävät investoinnit. Nämä nimittäin herättivät herkästi toisten kunnanosien kateuden tunteen. Aineistosta on ymmärrettävissä, että tällainen kateus herää tilanteissa, joissa johonkin kunnanosaan ollaan investoimassa.

Jos Jalasjärvelle jotakin halutaan, niin sitten kanssa tulee heti: ”meille kanssa, meille kanssa”, niinku Jurvahan. Kuntapäättäjä 1

Ne ovat esimerkkejä tilanteista, joissa vanhat kuntajaot muistuttavat taas olemassaolostaan, ja asian esittäjän täytyy asetella sanansa tarkkaan. Haastateltavat puhuivatkin asioiden esittämisen vaatimasta herkkyydestä.

Pitää osata käsitellä niitä asioita ja pitää osata ne asiat pukea oikeaan muotoon, kun ne ilmaistaan, ettei tule semmoista sitten tietynmoista, niinku ettei sillä asialla sitten hyökätä heti meitä vastaan. Kuntapäättäjä 4

Toisena keinona oman kunnanosan asioiden edistämiseksi haastateltavat nostivat jopa lehmänkauppojen tekemisen. Toisinaan oman kunnanosan asioiden edistämiseksi täytyy siis jopa käydä vaihtokauppaa asioilla, jotka eivät liity toisiinsa, jotta kunnanosalle tärkeimmän asian taakse saadaan tukea muiltakin kuin oman kunnanosan päättäjiltä. Tällaiset tilanteet eivät tehtyjen viiden haastattelun perusteella kuitenkaan vaikuttaneet kovin yleisiltä, sillä jokainen haastateltu ei nostanut asiaa esille.

Se nousee tosi helposti se kortti että, kyläpoliitikko ja kyläpoliitikointia. Ja se on niinku nousee toiseen [Jalasjärven] suuntaan vaan, mutta sitten toiseen suuntaan ei sitä käytetä. Kuntapäättäjä 2

Niin nyt pitää olla hirveän varovainen, että, mä en voi jalasjärvisenä valtuutettuna vastustaa suoraan jotain Kurikkaan tai Jurvaan tulevaa hanketta, ettei Jurvan tai Kurikan valtuutetut suutu mulle, että ne äänestääki meidän uimahallia vastaan. Elikkä pitää ruveta pelaamaan poliittista peliä ja lehmänkauppaa asioissa, jotka ei liity toisiinsa. Kuntapäättäjä 5

Kysyttäessä erilaisten vaikuttamiskeinojen käytöstä kunnanosan asioiden edistämiseksi, haastatellut vastaavat, että eriävää mielipidettä käytetään toisinaan. Haastatellut kuitenkin korostavat, että yleensä ristiriitatilanteet onnistutaan ratkaisemaan keskusteluilla, eikä eriävää mielipidettä tarvitse jättää. Eriävän mielipiteen käyttö ei korostu myöskään oman kunnanosan asioita edistettäessä. Kysymystä tällaisten erilaisten vaikuttamiskeinojen käytöstä ei esitetty kuin kolmelle ensimmäiselle haastateltavalle, sillä kysymys osoittautui epäolennaiseksi ja epäselväksi: haastateltavat eivät tunnistanee keinoista kuin eriävän mielipiteen käytön ja sitäköön ei käytetty kunnanosan esiin nostamistarkoituksessa.

5.2.4 Kunnan ja kuntalaisten välinen vuorovaikutus

Kunnan ja kuntalaisten välinen vuorovaikutus nousi aineistossa esiin usein. Kuntalaisten kerrottiin olevan omatoimisesti yhteydessä kunnan viranhaltijoihin, jopa johtoportaan, ja toisaalta kunnan kerrottiin osallistavan kuntalaisiaan kiitettävästi. Tässäkin osiossa kuntalaisella viitataan vain Jalasjärven kunnanosan alueella asuviin kuntalaisiin.

Kunnan ja kuntalaisten välisessä vuorovaikutuksessa korostuu kuntalaisten omatoimisuus sekä matala kynnys ottaa yhteyttä kuntapäättäjien lisäksi myös kunnan viranhaltijoihin – jopa kunnanjohtajaan. Haastateltavat kiittelevätkin kunnan viranhaltijoita heidän huomaavaisesta käytöksestään:

Mutta heillä [viranhaltijoilla] on aina aikaa jokaiselle kuntalaiselle, ja se on mun mielestä ollut hieno piirre lähidemokratian kannalta, on niinku aikaa ottaa niitä puheluita vastaan tai pistää viesti, että soitan sinulle myöhemmin. Kuntapäättäjä 5

Että jos ei halua sitä viestiä tuoda meidän niinku päättäjien kautta, niin sitten ihan suora yhteydenotto kaupunkiin ja sitä kautta sitten, jotka menee viranhaltijoille ja näin että. Kyllä mä koen, että niinku ääni tulee varmasti kuntalaisilla kuulluksi ja niinku näin, että niitä vaihtoehtoja on. Kuntapäättäjä 4

Myös kunnan osallistumisen mahdollistamista kiitellään:

Että osallistetaan myös kuntalaisia niinku palveluiden, -- halutaan niinku kysyä, että mitä he odottaa palveluista ja jos on varsinkin joku tämmöinen niinku hankinta tai joku tämmöinen tapahtumassa tai rakennetaan jotain, -- kehitetään jotain aluetta, niin monesti semmoisiin otetaan sitten niinkun, osallistetaan niinku esimerkiksi lapsia ja nuoria kaikin puolin ja -- esimerkiksi vammaisneuvostolta otetaan huomioita ja tämmöisiä, että mun mielestä ihan niinku hyvin, niinkun osallistetaan, -- ja koen, että niinku toteutuu ihan hyvin mun mielestä. Kuntapäättäjä 4

Vaikka kuntalaisten kynnystä ottaa yhteyttä kunnan viranhaltijoihin voidaan pitää jopa yllättävän matalana, nousee aineistosta esille myös parannettavaa: kuntalaisten ja kunnan johtavien

viranhaltijoiden välisiä kohtaamispaikkoja kaivataan enemmän. Kiitosta annetaan historiassa toteutetulle johtoryhmän jalkautumiselle, jossa viranhaltijat kiersivät jokaisen kunnanosan.

Näitä paikkoja pitäisi olla enempi, ja enempi ehkä olla niitä tilaisuuksia kyllä, että ihmiset saisi vaikka johtoryhmän kahvihetken. Kuntapäättäjä 5

5.3 Legitimiteetti

Legitimiteetti on yksi lähidemokratian ulottuvuuksista. Kuten edellä tuotiin esille, aineistosta käy ilmi vaikuttavan monipuolinen kuntalaisten vuorovaikutus kuntaan ja kuntapäättäjiin. Vuorovaikutus onkin keskiössä, kun puhutaan legitimiteetistä, sillä ilman vuorovaikutusta ei tehdä legitiimejä päätöksiä.

Kuntalaisten kuuleminen parantaa päätösten legitimiteettiä, ja ylipäätään täydentää kuntapäättäjien legitiimiyyttä vaalien välillä. Haastatellut toivat esiin hyviä ja kehitettäviä asioita lähidemokratian legitimiteetissä. Toisaalta kiitellään kuntalaisten aktiivisuutta ottaa yhteyttä kuntapäättäjiin, ja arvostetaan heidän tietojaan, joiden nähdään tuovan lisäarvoa ja *selkänojaa* päätöksenteon tueksi – siis parantavan legitimiteettiä. Toisaalta kuntapäättäjät näkevät edelleen kehitettävää kuntalaisten kuulemisessa.

Olisi kuitenkin se joku selkänoja [jos kuntalaisia kuunneltaisiin enemmän], että mennään oikeaan suuntaan ihmistenkin mielestä. Pitäishän tässä lähidemokratiassa kai päämäärä olla. Kuntapäättäjä 5

Se on ollut tosi niinku hyvä asia mun mielestä, että niin kuin ihmiset niinkun tulee kertomaan ajatuksia, koska sitten se tuo meille päättäjillekin uusia näkökulmia, mitä ei pakosta osata, kun se on kuitenkin siellä, kun päätöksiä tehdään -- silleen poliittisena henkilönä siellä istuu, niin kun sieltä, siellä kohtaa pitää katsoa niin monelta kantilta niitä asioita. Ja vaikka itsekin oon ihan peruskuntalainen niin silti voi olla, että joku asia niinku hämärtyy sitten sieltä jotka ei niinku näitten asioitten kanssa oo tekemisissä näiden poliittisten asioiden kanssa, niin sitten tulee niitä ihan kuntalaisten mielipiteitä, että sieltä voi tulla ihan hyviäkin niinku nostoja. Kuntapäättäjä 4

5.4 Tunne

Erilaisia tunteita, niin kuntalaisten kuin kuntapäättäjienkin kokemina, on aineistosta luettavissa useita. Lähidemokratian kannalta mielenkiintoisimpia ovat luonnollisesti tunne osallisuudesta sekä vierauden ja kateuden tunteet. Identifioituminen on edelleen vahvasti jalasjärveläinen.

Kenties merkittävimpänä lähidemokratiaan liittyvänä tunteena voi pitää osallisuuden tunnetta. Tämä tunne nostettiin esille puhuttaessa kuntalaisten ja kunnan viranhaltijoiden välisestä vuorovaikutuksesta. Se on tunne, joka kannustaa jatkamaan samalla tavalla: toimimaan lähialueensa asioiden parantamiseksi ja ottamaan yhteyttä. Samalla osallinen kuntalainen kokee itsensä huomatuksi, mikä on merkittävää myös yksilön mielenterveydelle.

Koska vaikka se asia ei etenisi yhtään mihinkään päin, mutta sehän tuntuu Maija ja Matti Meikäläisistä hienolta, jotta itse hallintojohtaja laittoi mulle viestiä. Se soitti mulle takaisin. En mä oikein ymmärrä mitä se vastas, mutta se soitti mulle kuitenkin. Sehän on se pää[asia]: tuloo kuulluksi ja huomatuksi. Kuntapäättäjä 5

Aineistosta on löydettävissä myös negatiivisia tunteita, kuten vierauden ja kateuden tunteet, jotka ovat niin ikään lähidemokratiaan liitettäviä tunteita. Kunta saattaa oman kunnanosan alueelta päin katsottuna vaikuttaa osan, ja toisinaan useammankin, mielestä vieraalta ja kaukaiselta. Jalasjärven kunnanosan alueella asuvien kuntalaisten tunteita kunnan kaukaisuudesta selittänee muistot itsenäisestä kunnasta. Kuntaliitoksesta kun ei tätä kirjoittaessa ole kulunut kuin yhdeksän vuotta, sillä Jalasjärvi liittyi Kurikkaan 1.1.2016 (Kuntaliitto, 2021).

Osa ei saa niistä [kaupungintalon/kaupungin tarjoamista palveluista, tässä esimerkkinä hankerahoituksen hakuapu] niinku kiinni. Tuntuu vieraalta, kaukaiselta. Kuntapäättäjä 5

Kateuden esiintyvyyttä aineistossa ei voi liikaa korostaa. Jokainen haastateltava nosti useampaankin kertaan esille kunnanosien välisen kateuden. Tämä kunnanosien keskinäinen kateus tulee esille paitsi kuntapolitiikassa, kuten aiemmin tuotiin esille, myös lähidemokratiassa, koska kateus herättää kuntalaisia toimimaan oman kunnanosansa hyväksi.

Itsepäisyys ei auta ketään, eikä mitään eteenpäin, mutta se alueiden terve itsetunto, omaleimaisuus pitää säilyttää, ja saada säilyttää ja sitä pitää tietyssä mielessä myös jopa ruokkia koska se alueen omaleimaisuus ja alueiden pienet erot herättää kateutta. Ja kateus oikein käsiteltynä on positiivinen voimavara aina, loppupeleissä.

Kuntapäättäjä 5

Kateuden lisäksi myös toisenlaiset tunteet herättävät kuntalaisia toimimaan. Nimittäin yksilökohtainen tunne jonkin asian merkityksellisyydestä.

Kun asia on tarpeeksi suuri ja tärkeä sille ihmiselle, niin se todella haluaa siihen vaikuttaa. Kuntapäättäjä 5

Kaikista merkittävin aineistossa esiin nousseista tunteista lienee identifioitumisen vahva tunne. Kysyttäessä haastateltavilta kunnanosan asukkaiden identifioitumisesta, arvioi jokainen haastateltu kuntapäättäjä kuntalaisten identifioituvan Jalasjärveen. Identifioitumista Jalasjärveen (Kurikan sijasta) ei kuitenkaan nähdä huonona asiana. Osan kuntalaisista arvioidaan identifioituvan kotikyläläiseksi, etenkin jos kylä on suuri.

Voi sanoa, että varmaan 80–90% asukkaista, niin niinku jurvalaisista, niin ne on, jurvalaiset on jurvalaisia ja kurikkalaiset on kurikkalaisia ja jalasjärveläiset jalasjärveläisiä. Kuntapäättäjä 3

Mutta kyllä tuossa Lapionevalla, vanhalla kuntarajalla menöö aika pitkän aikaa semmonen tota noin niin No man's land -raja, että kyllä siinä niinku pitkän aikaa ylitetään vielä semmonen henkinen raja ja henkinen kynnys. Kuntapäättäjä 5

Kuntalaisten tunteiden kirjo onkin suuri. Ei olekaan mikään ihme, että vuorovaikutus on toisinaan haastavaa myös kuntapolitiikassa, sillä aineistosta esiin nousseita tunteita kokevat luonnollisesti niin kuntalaiset kuin kuntapäättäjätkin. Kuntapäättäjätään ovat luottamustoimensa lisäksi yhtä lailla kuntalaisia.

5.5 Omatoimisuus

Lähidemokratian toimivuuden kannalta yksi merkittävimmistä ulottuvuuksista on kuntalaisten omatoimisuus. Ilman omatoimisuutta lähidemokratia ei toteudu, vaan alkaa muistuttamaan edustuksellista demokratiaa, jossa kuntalaiset ovat passiivisia. Tämän tutkimuksen aineistosta kuitenkin paljastui kaikkea muuta kuin passiivisia kuntalaisia.

Haastateltavat kiittelevät kuntalaisten omatoimisuutta ja aktiivisuutta. Kuten yllä tuotiin esille, asioiden merkityksellisyyden kokeminen on ratkaisevaa kuntalaisten aktiivisuuden määrässä: itselle tärkeimmiksi asioiksi koettuja projekteja ollaan valmiita edistämään. Sen sijaan aivan kaikkeen kuntapolitiikkaan osallistuvia ei aineiston perusteella löydy montaa kuntalaista.

Omatoimisuudesta nostetaan merkittävimpänä esiin *kökkä-* eli talkootyö. Jalasjärveläisten vahvaa *kökkähenkeä* kiitellään ja nostetaan myös eroavaisuudeksi verratessa kunnanosaa muihin kunnansiin, eli Kurikkaan ja Jalasjärveen. *Kökillä* eli talkoilla kuntalaisten kerrotaan muun muassa rakentaneen ja kunnostaneen urheilupaikkoja. Talkootöiden ansiosta rahoitusta on tarvittu vain materiaaliin. Haastatellut kertovat, että rahoitusta ja tukea on saatu paikallisten seurojen, kuten urheiluseuran nimissä muun muassa Leader-toiminnasta.

Onhan siinä pieni kulttuuriero on, niinku justiin Jalasjärven päässä on tosi vahva ollu se kökkähenki aina ja on tänä päivänäkin ja kun sitä ei Kurikan pääs oo ollenkaan käytännössä niin se on se asioiden hoitaminen on vähän, jotta se pitää osata se, että kuinka se tehdään. Kuntapäättäjä 3

Niin sitten Jurvaan ja Kurikkaan pitää... ne inuu niitä sinne, mutta kun ei kukaan ymmärrä hakea sitä rahaa eikä mitään, vaikka rahaa on tarjolla, niin ne odottaa vaan, että kaupunki tekisi kaikki. Heillä on niinku kädet ojos ollahan, että meille kans, ja tehkää. Mutta me ollaan niin hulluja me jalasjärviset, että meillä on ollut se kökkähomma niin valtavaa. Kuntapäättäjä 1

Just niinku tollasia kaikkia hankkeita on muita, niin jos niinku urheilupaikkojakin haluaa, niinku esimerkiksi Jalasjärvenkin päässä on tehty, niin siinä on sitä niinku Jalaksen [urheiluseuran] nimellä on tehty sitten. Ja niihin on saatu valtiolta se raha yleensä sitten. Kuntapäättäjä 3

Oman lähialueen rakentamisen ja kunnostamisen lisäksi haastateltavat kertovat kuntalaisten osallistuvan myös poliittiseen keskusteluun - silloin kun he kokevat aiheen tärkeäksi. Kuntalaisten kerrotaan osallistuvan toisinaan evästämällä kuntapäätäjiä, ja toisinaan kuntalaisten kerrotaan myös itse osallistuvan keskusteluun ja järjestävän keskustelufoorumeita, kuten kyläiltoja. Jälkimmäistä osallistumistapaa on harjoitettu viime aikoina keskusteluissa tuulivoimahankkeesta.

Niin siinä [tuulivoiman vastustamisessa] ihmiset on lähtenyt niin kun tosi hyvin vaikuttamaan. Ja on pidetty ihan kyläiltoja ja ihmiset on rohkeasti ottanut kantaa ja laittaa jopa viestiä, että ettähän sitten vain kannata tuulimyllyjen vapaata rakentamista. -- Ihmisillä on siitä hätä ja huoli, niin se on säästänyt uskoa siihen lähidemokratiaan.
Kuntapäätävä 5

Yleensä kun tuolta tulee joku -- että me tarvitaan uusi uimahalli, miksi? Niin ihmiset on kyllä vaivautunut kaivamaan ne perustelut itte jo esille, niillä on kävijämäärää ja käyttäjämäärää, ryhmien määrää -- Niin usein ne on tosi pitkälle miettinyt jo sen oman ja ikään kuin valmistellut sen valtuutetun puolesta jo sen asian. Kuntapäätävä 5

5.6 Institutionaalisuus

Institutionaalisuuden alle aineistosta on nostettavissa mielenkiintoiset huomiot alueellisesta toimielimestä. Alueellinen toimielin oli jokaiselle haastateltavalle entuudestaan tuntematon asia, eikä alueellista toimielimen perustamista Jalasjärven alueelle ole haastateltujen mukaan koskaan pohdittukaan. Yhtä lukuun ottamatta haastatellut eivät nähneet alueellista toimielintä tarpeelliseksi. Syitä omalle näkemykselle annettiin useita.

Useimmiten aineistossa toistui myös alueellisen toimielimen kohdalla kuntalaisten ja kuntapäätäjien sekä kuntalaisten ja kunnan väliset hyvät suhteet, joiden nähtiin mahdollistavan riittävä osallistuminen sekä kunnanosan huomioiminen. Lisäksi perusteluna alueellisen toimielimen tarpeettomuudelle annettiin se, että toimielimeen ei välttämättä riittäisi osallistujia. Tämä onkin lähidemokratian ilmiön kautta hyvin ymmärrettävissä: kuntalaiset haluavat vaikuttaa, mutta sitoutuminen ei innosta. Tästä esimerkin kertoi yksi haastateltavista, joka kertoi kuntalaisten aikanaan järjestämästä epävirallisesta kuntaliitosäänestyksestä, jonka aktiiviset kuntalaiset järjestivät.

Ja siinähan se olisi pitänyt rakentaa se kuvio. Silloin [äänestystä järjestämässä] niitä ei-poliittisia ja ei-politiikassa-mukana-olevia aktiiveja oli silloin koolla. Sieltä se olisi lähtenyt, ja se olisi jäänyt elämään. Että asiaa prosessoitiin, se tavallaan oli jo, se rakentui vahingossa sen äänestyksen kautta mahdollisuus siihen - portti oli auki. Mutta ei kukaan halunnut jatkaa sitä työtä. Kuntapäättäjä 5

Alueellisen toimielimen perustamista ei nähdä hyvänä ideana myöskään sen herättämien, mahdollisesti ikävien, tunteiden takia. Tässäkin kohtaa esille nousi kunnanosien välinen kateus.

Se kumminkin vähän sitten taas lisää sitä eripuraa herkästi, jos sellainen perustetaan, niin se lisää kateutta toisia kohtaan, jotta voi olla parempi, ettei sellaista ole, jotta mennähän yhdestä budjetista kaikki, niin silloin se on läpinäkyvää, tasa-arvoista paremminkin. Kuntapäättäjä 3

Yksi haastateltavista kuitenkin pohti alueellisen toimielimen etuja. Hänen näkemyksensä mukaan alueellinen toimielin voisi olla hyvä paikka periaatteellisemmille keskusteluille, jollaisille kuntapäättäjäillä ei ole aikaa. Alueellisessa toimielimessä toimivat kuntalaiset voisivat siis sujuvoittaa päätöksentekoa.

Niin varmaan ne, kun monet asiat saattaa olla jopa niinku yhdistymisessä periaatteellisiakin, että jotkut, toisella kunnalla on toiset periaatteet ja toisella toisenlaiset ja niistä pitäisi päästä jonkinlaiseen kompromissiin, niin silleen, että näitä ei tarvitsisi esimerkiksi niin julkisesti käydä missään vaikka valtuustotasolla niitä keskusteluja vaan ne voisi käydä tällaisissa toimielimessä, että mitä tämä toimielin sitä niinku työstää niin voisi olla että se voisi olla niin kun sopuisampaakin se päätöksenteko. Kuntapäättäjä 4

Aineiston perusteella kuntalaisten ei siis nähdä tarvitsevan minkäänlaista uutta yhteistyöelintä tullakseen nähdyksi ja huomioituksi. Kuntalaisten osallistumisen nähdään siis toteutuvan kiitettävän hyvin nykyiselläänkin, kun järjestäytyminen tapahtuu löyhästi erilaisten yhdistysten ja seurojen kautta. Sen sijaan alueellista toimielintä voisi hyödyntää keskustelufoorumina, joka palvelisi kuntapäättäjiä.

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lähidemokratian toteutumista kunnanosan alueella. Lähidemokratiakäsitteen monitulkintaisuuden vuoksi tutkimuksen aluksi tehtiin kattava määritelmä lähidemokratialle, jotta kaikki aineistossa esiintyvät lähidemokratian piirteet pystyttiin huomaamaan aineistosta. Määritelmässä lähidemokratia jaettiin viiteen ulottuvuuteen: vuorovaikutukseen, legitimizeettiin, tunteeseen, omatoimisuuteen sekä institutionaalisuuteen. Tutkimusongelmana toimi: miten lähidemokratia toteutuu kunnanosan alueella? Analyysissa aineisto luokiteltiin lähidemokratian ulottuvuuksien mukaisiin luokkiin, joista kukin osaltaan vastasi tutkimusongelmaan sekä alaongelmaan.

Tutkimuskysymykseen vastaaminen ei ole yksinkertaista, mikä johtuu lähidemokratian moniulotteisuudesta. Jos tutkimusongelmaan haluaisi vastata lyhyesti, voisi todeta, että lähidemokratia toteutuu ainakin kohtuullisesti kunnanosan alueella, koska jokaisen lähidemokratian ulottuvuuden alle löytyy todisteita. Todellisuudesta tällainen vastaus ei kuitenkaan kerro tarpeeksi. Tämän vuoksi aineiston tulokset käydään seuraavaksi läpi luokittain, eli lähidemokratian ulottuvuus kerrallaan.

Vuorovaikutuksen perusteella lähidemokratian voi sanoa voivan hyvin Jalasjärven kunnanosan alueella. Vuorovaikutus kuntalaisten ja kuntapäättäjien välillä on ilmeisen toimivaa ja läheistä. Tämä on lähidemokratian kannalta kultaakin arvokkaampaa. Tosin on huomioitava, että aivan jokainen kunnanosan alueella asuva kuntalainen ei taatusti ota yhteyttä kuntapäättäjään (eli oman alueensa edustajaansa), mutta tähän voi olla useita syitä. Kuntalainen ei esimerkiksi välttämättä ole edes äänestänyt kuntavaaleissa eli paikallinen päätöksenteko ja siihen osallistuminen ei kiinnosta. Syynä voi toki olla myös psyykkiset tai fyysiset esteet: on ihmisiä, jotka haluaisivat vaikuttaa vaalien välilläkin, mutta syystä tai toisesta he eivät pysty sitä tehdä. Kuntapäättäjään eli mahdollisesti tuntemattomaan ihmiseen yhteyden ottaminen voi tuntua vaikealta esimerkiksi psyykkisen oireilun takia. Yleisesti vuorovaikutusta kuntalaisten ja kuntapäättäjien välillä voidaan kuitenkin pitää aineiston perusteella toimivana, ja tätä kautta lähidemokratiaa voimaannuttavana elementtinä.

Myös kunnanosan kuntapäättäjien välinen vuorovaikutus toimii hyvin. Eräs haastateltava kuitenkin tarkensi, että hyvästä yhteistyöstä huolimatta Jalasjärven kuntapäättäjillä ei ole kunnanvaltuustossa “mitään Jalasjärvi-blokkia” (kuntapäättäjä 2). Hyvästä yhteistyöstä kertoo kuitenkin paljon

aineistosta selvinnyt hieman yllättäväkin asia: puoluepolitiikan merkityksen vähäisyys. Tämä näkyy haastateltavien mukaan paitsi Jalasjärven alueen kuntapäätäjien keskuudessa, myös koko Kurikan kaupunginvaltuustossa.

Ilmiölle on vaikea keksiä yksiselitteistä syytä, mutta se saattaa johtua puoluejaosta. Juuri käydyt kuntavaalit eivät tuoneet valtavia muutoksia Kurikan kaupungin puoluekarttaan. Keskusta oli viime kaudellakin selkeästi suurin puolue 17 paikallaan (jatkossa 21 paikkaa), vanavedessään Kokoomus tuolloin 11 paikalla (jatkossa 9 paikkaa), Perussuomalaiset 8 paikalla (jatkossa 6 paikkaa) ja Sosiaalidemokraatit neljällä paikallaan (jatkossa 5 paikkaa) (Yle, tulospalvelu, 2025). Etenkin kahdella suurimmalla puolueella vaikuttaakin olevan vankka kannatus kunnan alueella, sillä heillä yhteensä on hallussaan noin kolme neljäsosaa kunnanvaltuuston kaikista istumapaikoista. Kenties tämän takia puolueiden ei tarvitse tehdä pesäeroja puoluepolitiikoinnillaan. Tämän lisäksi myös kunnanosien (eli entisten liitoskuntien) välinen kateus saattaa vaikuttaa siihen, että asioita ajetaan enemmänkin asia- ja alueorientoituneesti, ei niinkään puoluepaita päällä.

Toisaalta aineistosta käy ilmi, että *kunnan* tasolla kuntapäätäjien välinen vuorovaikutus ei aina ole sujuvaa. Vanhat kuntajaot ovat edelleen muistissa ja ne nousevatkin toisinaan esiin, etenkin investoinneista puhuttaessa. Tähän ilmiöön liittyvät aineistossa mainitut lehmänkaupat ovat todella ongelmallisia lähidemokratian kannalta. Lehmänkaupoissa toisiinsa liittymättömistä asioista tulee kauppatavaraa, mikä vaikuttaa päätöksentekoon. Tällainen murentaa päätöksenteon avoimuutta ja voi sitä kautta heikentää kuntalaisen luottamusta päätöksentekijöihin. Tämä taas saattaa tehdä kunnasta etäisemmän tuntuisen sekä heikentää kuntalaisen ja kuntapäätäjän välistä vuorovaikutusta ja tehdä sitä myötä omankin kunnanosan edustajasta etäisemmän tuntuisen - eli heikentää lähidemokratiaa.

Lehmänkauppojen tuomaa lähidemokratian heikennystä paikkaa hieman kuntalaisten ja kunnan välinen toimiva vuorovaikutus. Tähän liittyen haastatellut nostavat kunnan osallistamiskeinojen lisäksi kunnan viranhaltijoiden ja kuntalaisten välisen suoran vuorovaikutuksen. Aineistosta käy hyvin ilmi kuntalaisten matala kynnyks ottaa yhteyttä viranhaltijoihin. Tämä on hyvä asia lähidemokratian kannalta, koska kuntalaiset kokevat tulevansa kuulluksi ja voivansa vaikuttaa lähialueensa asioihin kuntapäätäjien lisäksi tätä toista reittiä, eli viranhaltijoiden kautta. Kohtaamisia kuntalaisten ja kunnan viranhaltijoiden välille kuitenkin kaivataan enemmän.

Tunteet rikastuttavat vuorovaikutusta ja vaikuttavat kaiken taustalla. Lähidemokratian kannalta mielenkiintoisimpia ovat aineistosta ilmenneet tunteet osallisuudesta, vieraudesta ja kateudesta.

Identifioituminen lähialueeseen on tutkimuksen perusteella vahvaa, mikä kertoo ihmisen osallisuudesta, joka taas tukee lähidemokratiaa. Kuntalaiset identifioituvat kunnanosansa mukaan. Tämän toi esille jokainen haastateltu, joskin yksi haastateltavista pohti myös kylän kautta identifioitumisen mahdollisuutta. Identifioituminen tuokin esille lähidemokratiaan tarvittavan yhteisön. Yhteisö on jonkin yhdistävän tekijän perusteella kokonaisuuden muodostava ihmisryhmä (Tepa-termipankki, 2025.) Myös Lehtonen (2004) puhuu paikasta vakiintuneena yhteisönä, jolla on oma erityisluonteensa sekä omat piirteensä, perinteensä, juhhlansa ja murteensa (Lehtonen, 2004, 175). Tässä tutkimuksessa paikaksi voidaan kutsua kunnanosaa.

Aineistosta käy ilmi, että ainakin osa kuntalaisista kokee itsensä osallisiksi. Koska tutkimus on laadullinen, ei osallisiksi itsensä kokevien kuntalaisten määrää tiedetä. Se olisi kuitenkin tärkeää tietää, jotta voitaisiin luotettavammin arvioida lähidemokratian toteutumista osallisiksi itsensä kokevien kuntalaisten määrän avulla. Voihan olla, että kuntapäätäjät elävät hieman omassa kuplassaan, josta katsoen kuntalaiset ovat aktiivisia vaikuttajia ja kokevat olevansa osallisia.

Osallisuus on myös hyvin yksilöllinen tunne (Leemann & Hämäläinen, 2016, 590; Niiranen, 2012, 220), joten toisten tekemä arvio henkilön osallisuudesta voi erota henkilön omasta osallisuuden kokemuksesta. Michels & de Graaf (2010) ovat määritelleet tämän osallisuuden tunteen yhteisöön kuulumisen kokemukseksi. Tämä taas on osa osallistumisen integroivaa tehtävää, jonka Michels & de Graaf (2010) ovat määritelleet yhdeksi osallistumisen tehtävistä. Muiksi osallistumisen tehtäviksi Michels & de Graaf (2010, 480) määrittävät kouluttavan tehtävän sekä päätösten legitimitetin. Integroiva tehtävä on heidän mukaansa siis yksi kolmesta osallistumisen tehtävästä, eli melko tärkeässä roolissa osallisuudessa.

Haastatellut toivat esille myös kuntalaisten negatiivisempia tunteita. Ainakin osa kuntalaisista kokee kunnan vieraaksi ja kaukaiseksi. Tämä ilmiö johtunee kunnanosan historiasta: kunnanosa muodosti aiemmin oman itsenäisen kuntansa, Jalasjärven (Kuntaliitto, 2021). Näin ollen kuntalaiset saattavat kokea, että valta on karannut heiltä kauemmas, koska päätökset tehdään tänä päivänä koko nykyisen Kurikan alueen laajuusina. Haastatellut toivat esille useasti myös kateuden, joka ilmiselvästi vaikuttaa lähidemokratiaan. Kateutta tunnetaan toisia kunnanosia kohtaan. Kuten jo aikaisemmin vuorovaikutusta käsitellessä kävi ilmi, kateus vaikuttaa päätöksentekoon. Toisaalta aineistossa kateus nähdään myös positiivisena voimavarana, sillä yhteinen vihollinen yhdistää aina – eli saa toimimaan oman lähialueensa edistämiseksi. Tässä mielessä kateuden voidaan pienissä määrin katsoa jopa lisäävän kunnanosan alueen yhteisöllisyyttä ja sitä kautta myös lähidemokratiaa.

Myös merkittävä omatoimisuus on merkki toimivasta lähidemokratiasta: kuntalaiset paitsi haluavat toimia itse oman alueensa hyväksi, myös tekevät sitä. Talkooperinteen lisäksi myös poliittiseen keskusteluun osallistutaan, kun se nähdään tarpeelliseksi, ja soitetaan suoraan vaikkapa kunnan viranhaltijalle. Lähidemokratia on nimittäin omaehtoista vaikuttamistoimintaa, joka keskittyy nimenomaan kuntalaisen lähimmän alueen edistämiseen (Rättilä & Rinne, 2016, 9).

Omatoimisuuteen liittyy lähidemokratiakäsitteen ulottuvuuksista institutionaalisuus, joka jäi aineistossa hieman puutteelliseksi. Institutionaalisuus lähidemokratiakäsitteen tekijänä on hieman haastava määritellä, koska osa-alueen rooliksi jää oikeastaan vain erottaa lähidemokratia kuntademokratiasta. Toisin kuin kuntademokratiassa, lähidemokratiassa demokraattisen toiminnan keskiössä ei ole instituutio, kuten kunnanvaltuusto. Sen sijaan demokraattista toimintaa ohjaavat kuntalaisten oma halu vaikuttaa oman alueensa asioihin, ja vaikuttamista tehdään ilman rakenteita.

Aineiston perusteella kuntalaiset eivät ole kiinnostuneita sitoutumaan lähidemokratiaa edistäviin ryhmiin, kuten alueellisiin toimielimiin. Konkreettisia parannustöitä sekä vaikuttamistyötä tehdään sen sijaan spontaanisti kuntalaisen itsensä parhaaksi näkemänsä kanavan kautta. Vähäinen kiinnostus sitoutumista kohtaan kuitenkin saattaa heikentää lähidemokratiaa, koska ilman sitoutumista kaikki paikallinen toiminta on yksin alueen asukkaiden varassa. Tämä saattaa johtaa siihen, että lähidemokratia jää vain harvojen toteutettavaksi, jolloin heidän estyessään lähidemokratia ei toimi

Miksi kiinnostusta alueelliseen toimielimeen ei sitten kuntalaisten joukosta löydy? Yksi syy saattaa olla se, että kuntalainen kokee toimielimen vain kuntahallinnon alempana asteena – ei niinkään houkuttelevana lähidemokratian toimipaikkana. Tämä on kuitenkin vain arvailua, joten olisikin mielenkiintoista selvittää kuntalaisten näkemys asiasta. Olisiko kuntalaisissa innokkaita alueellisen toimielimen jäseniä, ja ennen kaikkea: näkevätkö he tällaisen toimielimen tarpeellisena?

Institutionaalisuuden lisäksi myös legitimitietin ulottuvuus jäi aineistossa ohuehkoksi. Legitimitietin tilasta kunnanosan alueella ei voida aineiston perusteella sanoa paljoakaan. Legitimitiettiä parantavat kunnanosan edustajien sekä kuntalaisten tiivis vuorovaikutus, jossa on aineiston mukaan kuitenkin vielä parannettavaa. Kysymykseksi jääkin: kuinka aktiivista kuntapäätäjien evästys tai kuntalaisten suora osallistuminen politikointiin todellisuudessa on? Osallisuus ei joka tapauksessa ole aineiston perusteella vielä niin hyvällä tolalla, että voitaisiin puhua täysin legitimeistä päätöksistä tai toimivasta lähidemokratiasta.

Osa luokista tarjosi kattavamman ja monipuolisemman vastauksen kuin toiset luokat. Esimerkiksi vuorovaikutus tuli aineistossa esiin niin useasti ja eri toimijoiden välisenä, että kyseistä luokkaa oli jaettava ylä- ja alaluokkiin. Sen sijaan muut pääluokat, eli lähidemokratian muiden ulottuvuuksien alle soveltuvasti sijoittuvat aineisto-osuudet olivat huomattavasti suppeampia. Tätä voidaan pitää merkinä vuorovaikutuksen tärkeydestä. Vuorovaikutus voitaisiinkin nostaa jopa tärkeimmäksi osaksi lähidemokratiaa ja merkittävimmäksi ratkaisijaksi siinä, toteutuuko lähidemokratia alueella hyvin vai heikosti.

7 LOPUKSI

Tutkimuksen haasteena oli lähidemokratiakäsitteen vieraus. Haastatellut eivät tuntuneet täysin ymmärtävän tätä monitulkintaista käsitettä, joka toki oli tutkijallekin vielä haastatteluvaiheessa melko vieras. Tutkimuksen tekijän paremmalla valmistautumisella ja haastattelukysymyksien huolellisemmalla asettelulla tutkimus voisi olla nykyistä rikkaampi. Tästä haasteesta huolimatta aineistosta saatiin monipuolinen ja tutkimuskysymykseen vastauksia tarjoava. Kaiken kaikkiaan aineiston perusteella voidaan sanoa, että haastateltavat ovat melko tyytyväisiä lähidemokratian nykyiseen tilaan: kuntalaiset osallistuvat lähialueensa kehittämiseen sekä kuntapolitiikkaan, kunnanosien välinen kränäilykin on hieman rauhoittunut kuntaliitosajoista, ja kuntapäätäjien välinen yhteishenki kunnanvaltuustossa on parantunut.

Lähidemokratian voidaan siis sanoa toteutuvan kunnanosan alueella melko hyvin. Syinä tähän ovat erityisesti toimiva vuorovaikutus - niin kuntalaisten ja kuntapäätäjien välillä sekä kuntalaisten ja kunnan välillä kuin myös kuntapäätäjien välillä. Lähidemokratiaa voitaisiin kuitenkin vielä parantaa ratkomalla kuntaliitoksen jättäneitä katkeruuksia, jotka toisinaan vaikuttavat kunta- ja lähidemokratiaan.

Tutkimuksen tuloksia analysoitaessa heräsi useita mielenkiintoisia jatkotutkimusaiheita. Erityisen mielenkiintoinen asia oli puoluepolitiikan vähäinen merkitys kuntapäätäjien välisessä vuorovaikutuksessa. On mielenkiintoista, että tahto oman kunnanosan asioiden edistämiseksi on niin suurta, että puolueet unohdetaan. Tämä ilmiö lienee yleinen kuntaliitoksen kokeneilla alueilla, koska kunnanosaksi alentuneen alueen päättäjien tulee koota voimansa ollakseen tarvittaessa vahva kunnanosan puolustaja. Tästä olisi kuitenkin mielenkiintoista tehdä lisätutkimusta, jonka tekeminen lienee tosin enemmän politiikan tutkijoiden tai yhteiskuntatieteilijöiden heiniä.

Mielenkiinnoista olisi tutkia myös kuntalaisten mielipiteiden muuttumista kuntaliitoksen takia. Onko omaa aluetta puolustettu yhtä tarmokkaasti jo ennen kuntaliitosta, eli onko lähidemokratia ollut yhtä vahvaa jo ennen kuntaliitosta? Vai onko lähidemokratia syntynyt jonkinlaisena vastavoimana kuntaliitoksen jälkeen? Mielenkiintoista olisi myös tietää tutkimuksen tulokset, mikäli tutkimusotteena olisikin määrällinen tutkimusote.

Lopuksi on vielä hyvä arvioida tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuuden arviointi on tärkeää, koska tutkimustoiminnassa pyritään välttämään virheitä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 158). Tutkimuksen luotettavuutta lisäävät avoimuus, eli tutkimuksen jokaisen työvaiheen taustoista, valinnoista ja perusteluista kertominen avoimesti (Hirsjärvi, 2008, 227). Aineiston keruu- ja analyysimenetelmä sekä aineiston luokittelun syntyminen on esitetty tarkasti luvussa 4. Aineisto on esitetty ja analysoitu kattavasti luvussa 5. Tämän jälkeen aineistosta on vielä tehty kriittisiä tulkintoja tässä luvussa. Kaikki tutkimuksessa tehdyt valinnat on esitetty mahdollisimman tarkasti.

On kuitenkin huomioitava, että tutkija sokeutuu aina jonkin verran työlleen, koska tutkija ei voi päästä eroon oman taustansa vaikutuksesta, minkä takia tutkija on aina jonkin verran puolueellinen (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 160). Tutkimuksen luotettavuutta lisäävät avoimen ja totuudenmukaisen raportoinnin lisäksi tutkimukseen käytetty aika (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 164). Tämän tutkimuksen tekoon käytettiin aikaa neljä kuukautta. Yksi kuukausi käytettiin aineiston keräämiseen ja sen litteroimiseen. Neljä kuukautta riitti hyvin tutkimuksen laadukkaaseen tekemiseen.

LÄHTEET

- Alastalo, M. Åkerman, M. & Vaittinen, T. (2017). Asiantuntijahaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. Rusuuvuori, J. *Tutkimushaastattelun käsikirja*. Tampere. Vastapaino.
- Eskola, J. (2018). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Valli, R. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. PS-Kustannus. Keuruu.
- Forsberg, T. & Raunio, T. (toim.). (2014). *Politiikan muutos*. Vastapaino. Tampere.
- Gilbert, E. W. (1948). The Boundaries of Local Government Areas. *The Geographical Journal*, vol. 111 (4/6: Apr. - Jun., 1948), 172-198. https://www.jstor.org/stable/pdf/1789862.pdf?refreqid=fastly-default%3A2d160d3c74ebef1d506cc6be4c754ea5&ab_segments=&initiator=&acceptTC=1
- Hirsjärvi, S. (2008). Tutkimuksen relaabelius ja validius. Teoksessa Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. *Tutki ja kirjoita*. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Keuruu.
- Hirsjärvi, S. (1996). Metodologiset ja teoreettiset lähtökohdat. Teoksessa Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. *Tutki ja kirjoita*. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Keuruu.
- Hänninen, S. (1998). Kamppailu identiteetistä. Teoksessa Hänninen, Sakari (toim.) *Missä on tässä?*, 109. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Isokivijärvi, T. (2017). *Aluetoimikunnista vaikuttajaraateihin – case Hämeenlinnan monikuntaliitoksen lähidemokratia*. [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. Trepo – Tampereen yliopiston julkaisuarkisto.
- Juhila, K. (2021). Laadullisen tutkimuksen omaispiirteet. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>[Viitattu 25.4.2025.]
- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina (2021). Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. [Viitattu 15.2.2025].
- Kettunen, P. (2004). Osallistua vai vaikuttaa? Kunnallisalan kehittämissäätöön tutkimusjulkaisut. Nro 39., 16–25. Vammalan Kirjapaino Oy. <https://kaks.fi/wp-content/uploads/2010/04/tutkimus39.pdf>
- Kielitoimiston sanakirja. (julkaisu aika tuntematon). Haettu 1.2.2025 osoitteesta <https://vm.fi/documents/10623/1107144/Alueellista+demokratiaa+-+L%C3%A4hidemokratian+toimintamallit+Suomen.pdf>
- Koski, A., Kyösti, A. & Halonen, J. (2013). Kuntaliitokset suurennuslasin alla - Havaintoja ja päätelmiä 2000-luvun kuntaliitosdokumenteista. Kuntaliitto. Kuntatalon paino. <https://vm.fi/documents/10623/307637/Kuntaliitokset+suurennuslasin+alla/58c9b7d5-f34d-47d6-9e49-66653b00c904>

Kuntaliitto. (2021). Kuntaliitokset 2005-2021. Haettu 20.4.2025. https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Kuntajakoselvitysten_seuranta_2005-2021_3.xlsx

Kuntalaki 10.4.2015/410

Kurikan kaupunki. (julkaisuaika tuntematon). Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut. Haettu 30.4.2025. <https://kurikka.fi/varhaiskasvatus-ja-opetus/varhaiskasvatus/varhaiskasvatuksen-asiakasmaksut/>

Leemann, L. & Hämäläinen R.-M. (2016). Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut: pohdintaa käsitteiden sisällöstä. *Yhteiskuntapolitiikka*, 81(5), 586–594.

Leskelä, V-P. (18.3.2014). Jalasjärvi liittyisi mieluummin Kurikkaan. Kuntalehti. <https://kuntalehti.fi/uutiset/paatoksenteko/jalasjarvi-liittyisi-mieluummin-kurikkaan/>

Lehtonen, M. (2004). Suomi rajamaana. Teoksessa: Lehtonen, Mikko & Löytty, Olli & Ruuska, Petri. *Suomi toisin sanoen*. Tampere. Vastapaino.

Michels, A. & de Graaf, L. (2010). Examining citizen participation: Local participatory policy making and democracy. *Local Government Studies*, 36(4), 477–491.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. Sage Publications, Inc.

Mäkinen, M. (2007). *Kotikunta kaupunginosaksi: Säynäsalon kunnan ja Jyväskylän kaupungin kuntaliitos kulttuurisena ilmiönä*. [lisensiaatintyö, Jyväskylän yliopisto]. JYX julkaisuarkisto - Jyväskylän yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-2007489>

Niiranen, V. (2011). Keskiössä kuntalainen – demokratia itsehallinnon kivijalkana. Teoksessa Haveri, A., Stenvall, J. & Majoinen, K. (toim.) *Kunnallisen itsehallinnon peruskivet*. (220–229). Hansaprint.

Paasi, A. (1986). *Neljä maakuntaa. Maantieteellinen tutkimus aluetietoisuuden kehittymisestä*. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja no 8. Joensuu. Joensuun yliopiston keskusmonistamo.

Paasi, A. (1998). Alueiden renessanssi ja identiteettipuhe. Teoksessa Hänninen, S. (toim.) *Missä on tässä?*, 170. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.

Palonen, E. (2014). Lähidemokratian tulevaisuus. Teoksessa xxxx <https://tva.utu.fi/wp-content/uploads/2019/11/Poliittinen-vaikuttaminen-tulevaisuudessa.pdf>

Pihlaja, R. & Sandberg, S. (2012). Alueellista demokratiaa? Lähidemokratian toimintamallit Suomen kunnissa. Valtiovarainministeriön julkaisuja 27/2012. Suomen Yliopistopaino – Juvenes Print Oy. Saatavissa 31.1.2025 <https://vm.fi/documents/10623/1107144/Alueellista+demokratiaa+-+L%C3%A4hidemokratian+toimintamallit+Suomen.pdf>

Puusa, A. (2020). Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Puusa, A., Juuti, P. *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus Oy.

Rosanvallon, P. (2013). *Demokraattinen oikeutus: puolueettomuus, refleksiivisyys, läheisyys*. Ranskasta suomentanut Vappu Helmisaari. Vastapaino. Tampere.

Ryynänen, A. (1989). Kansalaisten yhdenvertaisuus ja vapaakuntakokeilu. *Hallinnon tutkimus*, 8(2), 126-131. <https://journal.fi/hallinnontutkimus/article/download/102789/59981/184776>

Saaranen-Kauppinen, A., Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html (Viitattu 25.4.2025).

Sandsdalen, U. (1988). Identity and local society: Setesdal today. *ARV. Scandinavian Yearbook of Folklore*, 42, 59-74.

Sipponen, K. (2016). *Se suuri kuntauudistus*. (Kunnallisalan kehittämissäätöön Polemia-sarjan julkaisu nro 100). Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala 2016.

Tepa-termipankki. (2025). *Yhteisö*. Haettu 19.2.2025. <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/yhteis%C3%B6>

Tiitto, H. (2013). *Alueelliset toimielimet ja lähidemokratia: johtavien viranhaltijoiden tulkinta alueellisten toimielinten roolista, päätösvallasta ja legitimitetistä*. [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto.] Trepo – Tampereen yliopiston julkaisuarkisto.

Tuomi, J., Sarajärvi, A. (2018). Laadullisen aineiston analyysi: sisällönanalyysi. Teoksessa *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

Wass, H. (2008). Generations and turnout: The generational effect in electoral participation in Finland. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/c57f21cd-901d-4a45-90e0-5c6762901752/content>

Yle, tulospalvelu. (n.d.). <https://vaalit.yle.fi/kv2025/tulospalvelu/fi/municipalities/301/> Haettu 25.4.2025

LIITE 1: HAASTATTELUKYSYMYKSET

- Miten lähidemokratia mielestäsi toteutuu Jalasjärven kunnanosan alueella?
- Millaisia keinoja kunnanosan alueen asukkailla on vaikuttaa alueensa asioihin? Onko olemassa muita keinoja kuin kuntapäättäjien äänestäminen kunnanvaltuustoon ja heidän kauttaan vaikuttaminen?
- Millaisten asioiden kohdalla tai millaisissa yhteyksissä kunnanosan kysymyksiä on vaikea saada nostettua esiin?
- Millaisissa asioissa lähidemokratia korostuu?
- Kuinka aktiivisesti kunnanosan alueella asuvat kuntapäättäjät käyttävät erilaisia vaikutusmahdollisuuksia? (Kuten eriävän mielipiteen jättämistä tai valtuutetun tiedonsaantioikeutta.)
- Miten kunta huomioi kunnanosaansa (Jalasjärveä) - ja tekeekö se sitä tarpeeksi?
- Pohdittiinko jonkinlaisen alueellisen toimielimen perustamista kuntaliitoksen aikana/ennen sitä? Jos ei, miksi ei?
- Koetteko, että alueellisen toimielimen perustaminen olisi (yhä) tarpeellista?
- Miten uskotte kunnanosan asukkaiden identifioituvan: koetaanko, että ollaan kurikkalaisia vai jalasjärveläisiä vai jotain (ihan) muuta?